Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ (8115). ШОАТТА, 26 февраль 1972 шу. Мах 2 кап. *Газет арадуьйлу 1923 шера дењ*

СССР ХЬАЯЬ 50 ШУ ДИЗАРГА

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой дош

Грозненски кога гIирс беча фабрика коллектива политически къахьегамен хьинар айдаьд «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК сопамо.

Цехашка, участкашка, спецашка соцам вlабовайтар беседаш еш ба агитатораш, политинформатораш С. В. Магомадов, М. И. Тарабин, В. Н. Радова, В. А. Дейкин.

Цар шоай беседай темаш дана коллектива къахьегама а вахара а гIулакхашца юкъ.

СУРТА ТIА: политинформатор С. Б. Магомадов смена болхлошца беседа еш ва.

М. ПАШНОВА сурт.

ТОЛАМИЙ ЛАРД—КЪАМИЙ ДОТТАГIАЛ

Бокххача безамца тIаийцар тха боахама къахьегамхоша «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах», бола КПСС ЦК сопам. Цу сий долча юбилейна лакхача толамашца накъабхара шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегаш а ба уж укх деношка.

ДIадахача шера района фермашта юкъе яьржача социалистически яхье котало иккхарах ена КПСС райкоман райисполкоман карара хера тела Ше байракх тешаме лелаю цу ферма коллектива укх йисларIча пятилетка шоллагIча шера а. Укх шера хьалхарча квартале планагIа 1400 центнер йоала еача хIанзале 1580 центнер шура еккай пачча хьалххенга.

Дукхача къамий нах ба ферма къахьегаш: эрсий, нохчий, гIумкий, хIирий, аварцаш, молдованаш. Цхьа барт, алхоагIо болаш къахьегаш дальа толамаш да уж.

Доярканта юкъе къьстта дика къахьег коммунистически къахьегама ударника Гайрбекова Полес. ДIадахача шера укх хана йоалхаш хиннача йийсача, 78 килограмма дукхагIа шура йоаккхо хIара кхоабача Iаттагара дийнахьи буса. ХIаьта хIара кхоабача Iаттагара цул дукхагIа шура йоаккхаш доярка ферма моттал районе в яц.

Цул дукха тIехьаюсаш яц доярканаш М. Гайрбекова, Б. Ахмадова, А. Алказурова, З. Джамбетова, А. Батиева, Л. Пронина, дукха кхьмбараш.

Шура яккхарех из паччахьалкхенга йоахараш йисларIча пятилетка хьалха дуаь шера кхоачашъе социалистически декхар тIаийцад ферма коллективо. ХIаьта дIаxо йодача хана а цар хIанз санна хьинаре къахьега, шеко яц цар шоай декхараш толамца кхоачашдергхилларах.

Н. КЛАДИЙ,

Наурски района «Красное знамя» колхоза йоахкагIа йола экономист.

ЮБИЛЕЯ СИЙНА

Пятилетка шоллагIча шера план канал хьалха кхоачашъяра тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара цIенкха цу хинначе тайпара хьинар ойдеша къахьег укх шера Октябрьски бурудетхоаре болхий управлене коллектива. Январь бетта дальа толамаш лелдамийтац бурудеттараша хIанз. Февраль бетта хьалхарча шин декада задание дийна тIехкхоачашъяй цар. «Советски Социалистически Республикай Союз хьаьрга 50 шу дизарга еча кийчонах бола КПСС ЦК соцам дег рало хиина хьаллацаб управленерча ерригача бригадаша. Цу лоархIамерча документа кхоп душ дика къахьегаш дукха бригадаш а управлене. Хьалха латт бурудетта мастер Солематин Дмитрий Иванович керте латта № 225 йола буровой коллектив. Шин бетта задание совгIа 220 метр гаргга буруъ тохад цо. Иштта дика къахьег бурудетта мастар Бараев Сойнда Салгари керте латтачу бригада 14 февраль дене март бетта чекхе бурудетта а. Задание совгIа 30 метр бурув тохад цо. Цера духха тIехьбусуш бац бурудетта мастер Сидоров Иван Лаврентьевич керте латтача бригада бурудеттараш. Уьш шера юьхьарлера шин бетта задани 21 февралехь кхоачашъяь цар.

Ф. ГЕНЕРАЛЕНКО,

Октябрьски бурудоттадаран болхий управленин плановон отделе начальник.

Планал совгIа

СССР 50 шу дузача юбилейна сийленца накъабахара къовсам лоаттабеча «Ставрогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша доаха толамаш дехгара денга лаьхьу. ДIабахача бетта мехкдаьтте дийхара план канал дукхагIа хьалха кхоачашйир цар. Мехкдаьтта дийхара укх бетта хьалхарча декада задани 101,5 процент кхоачашъяьй цар, планал совгIа дальккхад 8.800 тонн гаргга мехкдаьтта.

Уш толамаш доахача хьинаре къахьег Круспиский Михаил Изасович керте латтача цхьоалагIча районий инженерно - технологически служба коллективо. 20 ден задание совгIа 2850 тонн «Iаьржа дошув» дальккхад цо. Иштта дика къахьег Пересунько Юрий Прокофьевича хулталдеча № 4 йолча РИТС коллективо а.

З. ДОШУХАНОВА.

ДЕГ ТIАРА ХЬАЛЛОАЦ

Тха заводе тайп-тайпарча къамех бола нах ба къахьегаш. Цар массане а къоабалъбаь тIаийцаб «СССР 50 шу дизара еча кийчонах» бола КПСС ЦК соцам. Из сийлахь доккха цIей къахьегама совгIаташца дезде лъина деина дош сийленца кхоачашду заводе болхлоша. Нагахьа совнче хьалхагIа шера паччахьалкхен плана 27 декабре кхоачашйе лийрхIадале, соцам арабаьначул тIехьагIа массава рала а болаш шера лааи 28 декабре кхоачашйе кIоагIо цар. Керттера тIеран тIабахийта лерхI хорда резерваш гучаяхара, продукци арахецара материалаш, ахчан средстваш кхоаре. Довзача цIейна накъабоаргда хьинар ца кходен къахьегардаь заводе болхлоша.

Ю. СКЛОКИН,

«Нефтегазпромавтоматика» СПКБ завода парторгани секретарь.

IИЛМА-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Селхан КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политпросвещене ЦIагIа «КПСС XXIV съезда решенешна дузаденна республика къахьегамхой коммунистически мировоззрени йолаш кхебара декхараш» яхача темах Iилман - практически конференци хилар. Цига «КПСС XXIV съезда решенешца хьежна идеологически балха цхьадолча дешаех» доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретаро Х. Х. Бокова.

Цул тIехьагIа къахьегамхой коммунистически кхетамна кхебара беча идеологически балха тайп-тайпарча дешаех лаьца доклад реферат йийшар цига. Уж кийчъяьр Грозненски мехкдаьтта института КПСС историе кафедра заведующе, исторически Iилмай кандидата Н. Ф. Александрова, КПСС обкома инструктора, философски Iилмай кандидата С.-А. А.-Х. Сайгараева, «Знание» яхача республикански общества правленин председатела заместитела А. А. Саламова, КПСС обкома лектора С. М. Шовтаева, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета ректора, доцента М. П. Павлова, университета доцента В. П. Баулина, КПСС Шаьла райкома секретара Б. Д. Абаева, телевиденен радиовещанен республикански комитета председатела, исторически Iилмай кандидата С. М. Лагутина.

Конференце дакъа лоацаш бар парте горкомий а райкомий а секретараш, партийни комитеташка идеологически декхараш кхоачашду болхлой, университетан институтан КПСС историе кафедрай заведующеш, школай, училищай, техникумий общественни Iилмай преподавателаш, культура, литература искусства викалаш.

Конференце балхах лаьца материал газета тIа хургья.

С. ШАВИЕВ.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪИЙ ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

Шоай сийлахьча историе доккхачеи сийрдачеи денна накъадолх вай Даьхен вежарашха дола халкъаш. 1972 шера 30 декабре ах бIаь шу дуз Советски Социалистически Республикай Союз кхьаьча дийнахь дена.

Селхан кепатеча арабаьнккаб «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС Центральни Комитета соцам. Советий мехка къахьегамхоша чIоагIа хьаштдолаш раьза хинна тIаийцар из лоархIаме политически идейно-теоретически документ. Цо къаьгга хьахьокх Советски Союз хьаярен дегIайоалаярен дерригдуней - исторически лоархIам, цуна карагIдаьннараши толамаши, къамий дешах болча марксизма-ленинизма хьехамах котаалонаш йоаха вахара низ, ленински къамий политика толар. КПСС ЦК соцамо кхы а лакхагIа айду СССР-ерча дерригача къамех болча къахьегамхой революционни патриотически хьинар, парте XXIV съездо белгалъяь коммунизм хьалъяра йоккхий планаш толаме кхоачашъяр дукха лоаттабеча къовсамера цар творчески энтузиазм. Дукхача къамех латтача вай халкъа сийлахь доккхача цIейна цхьатарра шерра кийчо е йолаяьй съезда решенеша массане а политически къахьегамен хьинар айдаьча хьалашка, дегача оагIорахьара цун ицелна влияни а ош.

Советски Союз шийн ах бIаь шу дизара рубежага йода материальни духовни низох тоавеша а йолаш. ЦIаккха цо хиннача тайпара чIоагIо низ болаш я ца тахан. Турпала хIанаши денаера гIулакхаши карагIдуйлаш къабенача къахьега тахаларча локхаленашкара бIарг локкхача, де а доагIаш доккхалдара уйла йоса вай деганка. Дуккхача къамех латтача советски паччахьалкхен ерригача исторически опыте бакъдаьд дог уроттадеш дола тIех къакхъаьрча из къаьчул В. И. Ленина дешаша: «Къаьмерча дукеша, къамашта Iазап тIалоаттадеча, къамаш вIаши карагIа долча е къамаш хийрадаьха лоаттадача дуйнена, болхлоша дукхьалъоттаду е цхьанна привилегенаш а, е кIезиг-дукха а саго саг Iазапе лоттадара а моттиг йоацаш дола, дерригача къамех болча къахьегамхой цхьоагIон керда дуне». Советски Союзо шийна хьаьхокх хьакхагIа цIаккха бIарга ца дайнача тайпара дола паргIатача къамийи народностийи цхьоагIонаш доттагIалеи гIулакхаш котдаьнне керда дуне.

Хургдар Ленина гуш ма хиллара, вежарашха долча халкъий дерриге низаши ресурсаши вIашагIтохаро карара йиш хилийтаьц царга шерача заманагара тIехьаленна шоашта кхаьча тIехьаденсар лоацдача исторически хана чухь дIадаккха, мехка индустриализаци юрта боахам социалистически хьисапагIа эргабаккхеи, боккъонца йола культурни революци е, социализм хьалъе а ССР Союз чIоагIа дегIаеиа, низ бола держава а ла дIаоттае а. Советски Союза хьальчух тIехьагIа дIадахача итт шера бIаьза совгIа дукхагIа хинная нуи къамаи доход. ТоаеннаI чулоацамагIа социалистически формагIа къамаши йола халкъий культура.

Советски Даьхе бIарчча цхьа паччахьалкхе хилара Iалашдаьд халкъий наргIатон кортамукъалли тешшаме лораеш бола цуй вшабергбоаца обороний низ хьабе. Из къаьгга хьахьекхар Сийлахьбоккхача Даьй-мехка тIом тIа СССР дерригача къамех болча тIемахойи къахьегамхойи турпалча низашцеи жертвашцеи лаьккхача котаалоно. Паччахьалкхен хьашташи Советски Союза кхерамгдеи лораеш латтача Советски Союза майрача Германцарча Низаша хьахьокх шоаш социалистически къамий низ бола содружество хилар. Тахан Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен Дий белгалдоаккхаш долча вай мехка халкъаша доагIача тайпара сий ду цара карагIдаьннарий, хьакхайкаду, социализмана карагIдаьннараш цар дIахо а фе лорадергдолгах шоаш чIоагIа дег тийша хилар.

Цхьана къовсам лоаттабеш къахьегаш денадан низан чIоагIIу пхийтта советски республика Союз — бIаь совгIа кхаьи народности юкъедоагIа низ бола социалистически дезал. ХIанзалца дIададахача адамий дерригача историена яйзаяц селлара чIоагIа хьаштийн лерхIарий цхьоагIо, духовни гаргало, тешаме вIаши юкъера новкъостали. Социализми коммунизми хьалъеча шерашка вайцига хьахиннаI цьхха керда исторически общность — советски халкъ. Коммунизм хьалъеча хIалзарча хьалашка вай халкъа хьаштаи, лоIам, гIулакхаш цаIаш хилар, цунна юкъерча дерригача къамий кхоллама низаши талланташи къаьгагIеи дизагIеи хьагучадоал.

СССР опытах дуней дерригача халкъашта бIаргагу къамий дош марксистско-ленински хьисапе къоастадара хьоккхам, къамаш айхха цхьана гIулакхаш леладеш, массе оагIорахьара тоаденнеи гаргаухашки хилларах дог уроттадеш бола хьоккхам. Советски Союза дерригача дуней тIа къоабалъеш тIаийцаI машарен доттагIален политика тешшамеи дерригIеи чакхйоахаш, халкъий боккъонаш цхьатара хилара ленински принципаш хьаллоаттаеш, къамашта Iазап тIалоаттадара ерригача формашта духьала хоадамболлаш къовсам лоаттабеш бола низ хиларах тарра.

СССР хьаяри чIоагIъяри, вай мехка дерригача халкъашта карагIдаьннараш айха дузадеина да парте кIаьд ца душ чакхдоахача политически организаторски гIулакхаща. Ахха Коммунистически партела мара мегадац вай дерригa къамаши народносташи бIарчча цхьа интернациональни вошал а даь дIаоттадеи цар низаш керда общество хьаяра тIадерзадеи. Тахан вай парте низ бола отрядаш а хинна латтача ерригача союзни автономни республикай, автономни областийи къамий округийи партийни организацеша лакха айъ лелаю советски патриотизман социалистически интернационализман байракх.

Еза юбилей тIакхоачаш парте, даьчух итогаш а еш, эттара хьалха уйла тIерзаю тахапарчеи кхоапарчеи ден декхараштa. Уж къаьгга белгалдаьд КПСС XXIV съездо. «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах» болча соцам тIа КПСС ЦК-ре цIаьхха а баккъду, парти, цуй XXIV съездо хьакхайкадаьча тайпара, ССР Союза ма могга хIоагIъяра тIобрзабаь ленински никъ лоарзагIа ца йолаш дIахо чакхбаха, вай мехка халкъашта юкъера бувзамаш кхы а айхагIеи кIоаргагIеи хилийтара, цар интернациональни социалистически цхьоагIо кхы а чIоагIъагIа хилийтара дамза дарс мех доалар де чIоагIагIа лаьрхIа хилар.

КПСС ЦК соцамо ерригача партийни, советски, общественни организацеита, къахьегача коллективашта хьалхашка декхар оттадаьд—дерригача халкъа юкъерча вай мехка къамийи народностийи барт цхьоагIон, доттагIала, вошал, КПСС ленински къамий политика толара, пролетарски интернационализма сийлахь доккха цIей хиларах тара СССР-а шоайтъа итт шу дизара шерра кийча дIайолае. Дукха мероприятеш чакхъяхара йола ерригa моттигера торенаш хIаани теркаеш болча хьахдача планий керда тIа боккха организаторски политически болх ба беза хIара республике, крае, областе, округе, городе, районе, хIара къахьегама коллективе.

Цу юкъагIа къаьстта лоархIаме хул марксистско-ленински теоре принципашта къамий дешах йолча КПСС программни положенешта пропаганда яр. Ленински къамий политика хьаяра вахара низаш дукхдуьлха тъастам, пролетарски интернационализма дийна лоаши лоаш из ефра хьальоххала хиларах тарра ССР Союза дерригдуней - исторически лоархIам, Советски Союз хьаяр вай мехка социализми коммунизми хьалъяра, обороний низ чIоагIъяра, дуней халкъашта юкъерча арезара социализма позице цоц чIоагIъяра, дуней революционни процессе дегIайоалаяра лоархIам дIабовзайтар. Шера хьахьуьккхана даргдан СССР дерригача къамийи народностийи экономически культурни айяра, къамашта юкъера керда отношенеш хьахилийтара Советски паччахьалкхено чакхдоахача беркатеча гIулакхех хьахиннараш, кIоаргга дIабовзайта беза мохк дегIабара, халкъа вахара хьал тоадара, СССР къамаши народносташи тоадаларен тIа-тIа дукхагIа гаргадахарен, дерригача халкъа юкъара социалистически паччахьалкхейн демократи дегIайоалара, чIоагIъяра, перспективаш белгалъяьча парте XXIV съезда ленински никъ.

Сийлахьча юбилейна кийчо ярах бизза пайда эца беза къахьегамхошта дIахо дикагIа интернациональни кхетам балара. Из — центре а моттигашка а дерригача партийни кхычеи организацей, ерригача вай кадрай юкъмоттигерча декхарех цаI. Из кхоачайде доккха дакъа кхоачаду советски республикай вахар, ленински къамий политика толамаш, дуней халкъашта юкъера цун лоархIам масса оагIорахьара дIабовзийта безаш долча печатьен, телевиденеи радиоеи. СССР хьаль 50 шу дизарца дузадена де дезаш дукха хIамаш да доагIаш дола литература кепатоха кийчлараш арахеххараш, фильмаш арахецара, теоретически конференцеш, Iилман сессеш, фестивалаш, спартакиадаш, кхыйола мероприятеш чакхъяхара.

ССР Союза юбилей коммунизм хьалъяра ерригача участкашка керда хIамаш карагIдувларца белгалъяккхара советски нах тIаьхьа парте. КПСС ЦК-ас къоабалъяь денача денна яха йоагIача тайпара накъахар дукха лелаш социалистически яхь шерра йоаржайран йисларIча пятилетка шоллагIча шера план канал хьалха кхоачашъяраш тIаьхьахаш йола хьалха латтача коллективай инициатива. Центральни Комитета соцамца хьалле а лехаш, дайн наха из дIа а болзийтаж, партийни организацешa дIахо а дегIакхувла деза КПСС XXIV съездо хьахкхашка оттадаь дерригача халкъа юкъара декхараш кхоачашдара дагъера къахьегамхой творчески хьинар.

Советски Союза 50 шу дизар — цун исторически наьхъа тIара сийлахь-йоккха веха. Юбилейна кийчлуш, вай мехкарча дерригача къамашеи народносташеи цIаьхха а хьахьокх шоай цхьоагIо, ленински партена тоналъа шоаш кхоталдалар, интернационализма принципашта тешаме хилар. ЧIагIлуш латтача цу халкъий цхьоагIонахи доттагIалахи латт эшадергдоаца цар низаш дуздувла тъасти коммунизма керда коталонаш йоахаргхиларах бола тешам.

23 февраль «Правда» передовой.

КПСС ЦК ВIАШАГIКХЕТАР

КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара А. П. Кириленкос, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева, КПСС ЦК секретара Б. Н. Пономарева 24 феврале тIаийцар дукха ха йоаццаш Версале гулъеннача Индокитая халкъий машаран кортамукъаленнен тIехьарча Дерригдуйнен ассамблее дакъа лоацаш хинна, хIанз Москве йола индокитайски делегацеш. ВIашагIкхийттача дакъа лоацаш хилар ПТВ ЦК член, Вьетнама профсоюзий Федераце председатель Хоанг Куок Вьет, Къулбехьен Вьетнам мукъалкхара Къаман фронта ЦК член Данг Куанг Минь, Лаоса Патриотически фронта ЦК член инарал Ч. Сикано, делегацей кхьболла вахаш.

Дег тIарча доттагIала хьалашка чакхъяьнна беседа йолча хана къовсам лоаттабеш долча Индокитая халкъий вакалаша лекха мах бир Индокитая турпалча халкъашцара социализма мехкий, дуней халкъашта юкъерча коммунистически, болхлой, къамий - кортамукъален болама, машар безача дерригача низий солидарность къаьгга хьахьеккхача Индокитая халкъий машаран кортамукъаленнен тIехьарча Дерригдуйнен ассамблея итогий.

Цар дийцар Вьетнама, Лаоса Камбоджа патриоташа США аккхача агрессена духьала къонахчал долаш лоаттабеча къовсамах, «машарца безам» ба яхаш цун кутъ дувзача хабарашта тIехьаьнка а лечкъеш, Индокитаера агрессении тIом укх тIехьарча хана къаьстта чIоагIбаь йолча американски империализмо лелаеча мерлача зуламеча гIулакхех. Нах боабара лелаеш долча агрессорий цу гIулакхаша цIаьхха а хьагучадоаккх ма дерриге ьярча американски военщина тIеи тIа кхоачалле вIашгIехьа ца долаш дола уж агрессивни гIулакхаш чакхдаьере тIерзаяьча американски «8 пунктех латтача машара плана» демагогически маIан.

Индокитая халкъий вакалаша дег тIара баркал дьаьр ков. Л. И. Брежнева Дерригдуйнен ассамблее дакъа лоацарашка лаьхьийта моршал даларах, хIаьта иштта хьакхайкадир, Индокитая халкъий бакъ гIулакх лерратIа, массе оагIорахьара дизза хьалоацараш КПСС-а, Советски правительствана, дерригача советски халкъа шоаш дег тIара баркал оалаш хилар.

Советски оагIонгахьара дIахайкадир, США-е Индокитае дIахо а лоаттаеш йола интервенци Советски Союзо ховламбоалаш бехке еш хилар. ХIана дож машара новкъаца къоастаде лаьрхIа хилара къакъехьара американски администраце декларацеи йоллашехьа а, США эшане аккагIча тайпара тIа-тIа чIоагIагIа бомбаш чуетт ДРВ территорена, мукъалъкхача Къулбехьен Вьетнама, Лаоса, Камбоджа районашта. Советски нахъ ма ара хьаллоаш эттара тIехьарча американски «машара плана» къакъехьара Индокитая патриотически низий позици, хIаьта Индокитаера гIулакхаш политически накъаьна къоастаделарга ДРВ-ен РЮВ-ен правительства. Лаоса Патриотически фронто, Камбоджа бIарчча цаI йолча Къаман фронто еннача йоалаш болча предложеней ларда тIа де дезиш да США-и цар цхьоагIонхойи бIу цIенбаьи спахан Индокитая межашкара арабоаккхилга, «вьетнамизаке» политика сов чекка социелга, марионеточни режимаш хьаллоацарг йоалаш США юхаялта — уж я кхоачашйича Индокитаера бакъ машар кхоттабарга кхоачавергволаш йола керттера условеш. Индокитая ерригa чухьара проблемаш цу районерча халкъашна къоастадургIолаши къоастле ealши я, кудухьа цар чурча гIулакхаштa кхача мехкашкахьара юкъе гIертнага ялe йиш йолаш хIама дац.

Индокитая халкъашцара вежарий солидарность, империалистически агресси юхатохара цар оагIув ма могга хьаллацар — из ба КПСС XXIV съездо массанега дIа а кхайкабеш бакъбаь вай партен паччахьалкхенен леррагIа лелабеша принципиально чакхбоахаши бола никъ. Индокитая турпал патриоташ чIоагIа дог тийша хила мегаргба, дIахо а, къонахчал долаш шоаш лоаттабеча кортамукъален къовсама ерригача этапашка Советски Союзагахьара шоашта тешаме цхьоагIонхой дизза йола тIаьха сортиний доравоагIаргвоалгах.

ВIашагIкхийттача дакъа лаьцар Индокитая дешаштa йоача Дерригдуйнен ассамблее яхача советски делегацена керте лаьттача ВЦСПС секретара П. Т. Пименова.

НИКЪ—ЛАЬТТА

ТАСС-а ХОАМ

«Луна-20» яхача советски автоматически станце толаме кхоачашъяьй Бетта тIа балхаш дара программа.

1972 шера 24 февраде станце IодоссачагIа латIа тIара Лаьттантахьа йоаленнай космически ракета. Космически ракета юхайовлаеча аппарата чу я Бетта тIарча тIоккхача хала йолча материковни районерa хьайийцача грунта образецаш.

ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, «Луна-20» яха автоматически станци 1972 шера 21 февраде 22 сахьати 19 минути яьлча тайжжа Iохайнай Изобиле Фордаи Кризисий Фордаи юкъерча лоаман районе. IохайначултIехьагIа станце тIара системаш ништтай а Бетта тIехеч тIа из малагIча тайпара дIаэттай а хьежад. Телефотометрически устройства новкъостала Лаьттар тIа IочуйтIийнад Бетта порола образецаш хьайийна моттигаш тIайола сурташ. Цул тIехьагIа Лаьттан тIара еннача командагIа дIайолаяьй грунт хьаэара операцеш.

Грунт йоаккхача устройства Бетта грунтах буруъ а техад, порода образецаш хьачу а ийцай. Цу хана грунт сон чIоагIа хиларах массеха эталегIа дийттад бурув буровой устройство юкъ-юкъе юха а сецаеш Манипулятора новкъосталца хьайийца образецаш космически ракета контейнера чу дIачу а ехка, цига герметизаци яьй.

Бетта тIехен тIа дисача станце Iохоача лагIа тIара 1972 шера 23 февраде московски ханах 1 сахьати 58 минути яьлча станце тIарча программно-временни устройства тIара еннача командагIа гIеттай ракета. Рачета траекторе параметраш лаьрхIараштa гарга я.

СовгIаташ дIадалар

24 февраде совгIаташ дIалуш моттиг хилар Кремле. Коммунистически партенен Советски паччахьалкхенен гарга доккхий дика хIамаш карагIдувларахи вальча дийнахь денз 70 шу дизарца дузаденнен Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай КПСС Туапнски обкома хьалхарча секретаро С. К. Тока. Цунна дIаелар Ленина ордена «Серп и Молот» яха Дошо медали. Ленина орден дIаийцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина. Из совгIат цунна деннад Коммунистически партена Советски паччахьалкхенен гарга доккхий дика хIамаш карагIдувларах а, вальча дийнахь денз 60 шу дизарца дузаденна а.

СовгIаташ дIаденнача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне Iимерзе дег тIарен даькъала бийцар совгIаташ денна новкъостий, къахьегаме, КПСС XXIV съездо советски халкъа хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча цар керда толамаш дехар лоаш лоаца баьккхар царна.

С. К. Токен С. С. Апряткиниси баркал аьлар КПСС ЦК-ана, СССР Лакхехьарча Совета Президиума. Советски правительствана шоай хьахьегама лакха мах барах. **(ТАСС).**

СССР хьаяь 50 шу дизарга

КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТАХАНИ КХОАНЕЦ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕ—СОВЕТСКИ ХАЛКЪИЙ БАРТТАЙНАЧА ДЕЗАЛЕ

СОВЕТСКИ нахьа материальни хьал тоадеча доккха дакъа лоац кхачан промышленносто.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоржаяьча Советски Союза къахьегамхоша пятилетка хьалхарча шера керда къахьегама толамаш дахьар.

1971 шера лахкхай 9 миллион тонн шекара-песок, 8,2 миллион тонн дулх, цхьоалагІча категорех йола субпродуктащ, 2,4 миллион тонн колбасно-ветчинни изделеш, 1022 эзар тонн дулхдаьтта, 20 миллион тонн шурий продукци, 466 эзар тонн кІолди нехчен, 2900 эзар тонн генарий даьтта, 11300 миллион условни банка консерващ, 2900 эзар тонн кондитерски изделеш, кхы дукха а кхачан товараш. Кхачан промышленни продукци дІадахача шера 5 процент дукхагІа хилар 1970 шера арахийцачул.

Кхачан продукташ дукхагІа арахецара кхинаре дакъа лоац Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша. Сийлахь - йоккха Октябрьски революци хилалехьа вай республикерча кхачан промышленносто кустарни кхоспе арахецаш хиннад товараш. Цу хана вай республике чьагІар доакха ши заводи, махкъо, кондитерски изделеш, хорте бохабеш доаца малараш арахецаш массехк предприятии мара хиннац.

Советски Іедал эттачул тІехьагІа вай республике хьалхьий дулхи, шурий, консерваи, шекара, чьагІар доакха махкъю, кхачан промышленноста кхыйола предприятеш. Хlана укх чуйоагІа кхачан промышленноста министерствене, шурий промышленноста объединенене, «Консерплодоовощ» производствено - совхозни объединенене. Царна юкъе я консервни заводащ, дулха комбинат, шекара завод, «Грозвино» производственно - совхозни объединени, маслосырзавод. Кхачан промышленность вай республике дегІайоалаяра чІоагІа тарко ю. 8-ча пятилетке цунга дІадаккхийтад 27 миллион сом.

Керда кхачан предприятеш хьалъярах, йолаш йолчарна реконструкци ярах 1970 шера арахийца кхачан продукци 1913 шера арахийцачул 380-зза дукхагІа кхилар.

Сийлахь-боккха Даьй-махка тІом болабалалехьа [illegible] 1940 шера доаккхаш хинначул 1970 шера 4,5-зза дукхагІа [illegible] дулх, колбасни изделеш — [illegible], консерваш — [illegible], дулхдаьтта 5,5-зза, генарий даьтта — пхеззза, кондитерски изделеш 8,4-зза, йий — 55 процент, номсий [illegible] гІар — 11-зза.

Сихамо телашца дегІайоал республика кхачан промышленность 1959—1965 шерашка. 1959 шера республике яьа маьхк 58,7 эзар тонн мара яцар, хІаьта 1965 шера из йир 108,2 эзар тонн. 1959 шера арахецаш хиннай консерваш 45,9 миллион банка мара хиннаяц, 1965 шера арахийцар 71 миллион банка яр. Иштта дукхагІа даьлар номсий чьагІар, шекар, дулх, цхьоалагІча категорех йола субпродуктащ, колбасно-ветчинни изделеш, кхыйола кхачан продукташ. 1959 шера нахага оаккхар 21,6 эзар тонн шурий продукци, хІаьта 1965 шера — 34,1 эзар тонн. Дикка дукхагІа арахийцар 1965 шера макаронни кондитерски изделеш, йий, дулхдаьтта, кІолд, нехча, кхыйола продукци. Кхы а дикагІа толамаш дахьар кхачан промышленноста бархІагІча пятилеткагІа. 1965 шера арахецаш хиннийчул 83 процент дукхагІа продукци арахийцар 1970 шера.

ДІаяхача пятилеткагІа рационализаторски предложенеши изобретенеши производствене юкъехьахарах пачхьалкхана 1400 эзар сом пайда бир. Республика халкъа боахама йоккха моттиг дІалоац кІензарча кхачан промышленносто. Цунна чуйоагІа 43 предприяте вай республике арахецача еррига промышленни продукцех 18 процент хул.

1970 шера пятилетка тІехьарча шера даьккхар 17,4 эзар тонн дулх, цхьоалагІча категорех йола субпродукташ, 5 эзар тонн колбасни изделеш, эзар гаргга тонн машдаьтта, эзар тонн кІолд, 49 эзар тонн шурий продукци, 3,9-эзар тонн кондитерски изделеш, 74,8 эзар тонн маьха-булочни изделеш, 110,9 миллион банка консерваш, 1041 эзар дий йий, 8 эзар тонн совгІа генарий даьтта, 7,7 эзар тонн шекара-[illegible], [illegible] дукха а кхачан продукци. Цу шера 1,2 миллион декалитр номсий чьагІар даьккхар, 50,9 эзар декалитр коньяк хьадир, цул совгІа вай махкарча Къилбаседа районашка дІадаьккхийтар 3,2 миллион декалитр чьагІар.

БархІагІча пятилетка шерашка дукха мероприятеш чакхъяьхай производство шерьяра, керда техникеи технологии производстве юкъейахара. Грозненски маьхьа комбинате аІашагІа а алла боли бе йолаялийтар краснодарски маьхк арахецаргІола керда лини, цо торе хилийтар хІара дийнахь 35 тонн арахеца. № 4 йолча махкача заводе производстве юкъейаьхай расстоечни шкаф. Из безам долаш цига арахеца изделеш шозза дукхагІа хиннай. Иштта кердадераш производстве юкъейаьхад Суннженски маслозаводе, Шелковской маслозаводе, Наурски маслосырзаводе, Грозненски молкомбинате, кхычахьа.

«Консерплодоовощ» объединене вІашагІ а ехка бодх бе йолаялийтай сомий сокаш арахецаш механизированни линеш, тайп-тайпара автоматащ, «Грозвино» предприятешна юкъейяхьай кольцеш чакхъяхара йола поточни линеш, цар дикка тоеьй чьагІар деккара технологи. Кхачан промышленноста предприятешна дукха мероприятеш йоакхьяхьай къахьегам Іалман лорда тІа вІаштІехьбаккхара. Цу массайолча мероприятешца тоеро хилийтай арахецца продукци дукхагІа хилийтан цох боала пайда дикка лакхбан.

Нохч-ГІалгІайчен кхачан промышленноста къахьегамхой КПСС XXIV съезда решенеши, КПСС ЦК ноябрьски (1971 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совете кхоалагІча сесса решенеши дог гІоздаьккха кІеслагІа пятилеткен укх шера плани декъа хьалха кхоачашъяра [illegible].

ДукхагІйолча кхачан промышленноста предприятешна толамца кхоачашъяьй пятилетка шоллагІа шера хьалхарча бетта задани. «Консерплодоовощ» производственно - совхозни объединене, «Грозвино» объединене бедела боаи дикка дегІайоагІаш кхетт. Укх Іаьашъю 18 номсаш кхеечеи 9 сомаши бьцадаараши кхедена сорташ. БархІагІча пятилеткагІа «Грозвино» объединене боахамашкара чуийцар 373 эзар тонн кемсаш, а кхьаьга лаьрхІача хІара шера чуийцараш 73 эзар тонн. Объединене совхозаша дІаяхача пятилеткагІа дика кхийтъа номсаш [illegible] бакъан делаш пачхьалкхена 45 миллион сом пайда бир.

«Консерплодоовощ» объединене [illegible] 1969 шера. Цу шера бьцадаараш дІадуаш дола [illegible] дикка дукхагІа хиннад, хІаьта 1971 шера уж эзар 4 эзар гектар, 1969 шера хиннача 1400 гектар дукхагІа. Бьцадаараш дукхагІа дІадоахь, цар вІашагІа лакхбарех 1970 шера чуийцар 50 эзар тонн бьцадаараш, 1969 шера 37 эзар тонн мара чу ца ийцеча. Объединене совхозаша 1970—71 шерашка пачхьалкхена бьцадараш дохьара план толамца кхоачашъйир, хІаьта сомаши комераши боахара задани дикка тІехкхоачашъйир.

БархІагІча пятилетка толамца кхоачашъярах Советски Союза орденаши медалаши елар 203 болх лоаче. ТІехь-тІехьагІа шерагІа ара йлаш латт коммунистически къахьегама сийлах цІи яккхара тІеравахь социалистически яхь. Хlана кхачан промышленноста къахьегамхой ва 27 эзар болхло, царех 12 эзар сог коммунистически къахьегама цІи яккхара къовсам лоаттабеш ва. ХІаьта из сийлах цІи лелош ва 3136 сог.

ДІадахача шера къоастта дикка къахьегама толамаш даьхар маьхкомбината, макаронни фабрика, Ассиновски сомий-бьцадаарий совхоза, кхыча организацей коллективаша.

Социалистически яхье хьалха а латтар кІеслагІча пятилетка [illegible] толамаш доахаш къахьег Грозненски молочни комбината аппаратчица И. [illegible], [illegible] В. Ломакин, [illegible] И. Бойнос, [illegible] заводе стерилизатора Г. Губенко, штамповщица Н. Долгова, макаронни фабрика засыпщица [illegible], прессовщица [illegible], кхы дукхахой.

ДІаяхача [illegible] кхачан промышленноста дакъа толамаш кхы а дикагІа хила йиш яр нагахьа цхьа еррига предприятеш пачхьалкхен план толамца кхоачашъяларе. Цхьайолча предприятеша кхоачашъяц продукци арахецаран цунна реализаци ярах пачхьалкхен план, эскле ледаду производственни мощносташ неразрешаргІа, къахьегамаи технологически дисциплине тешаш, нах дикал йолаш продукци арахецаш, къахьегамаш оасарле лекхьяра, арахецача продукцега дІабода мах лакбара планаш кхоачашъяц.

Укх пятилеткагІа республике кхачан промышленноста предприятей коллективашта хьалхашка латтараш доккхий сийлаш декхараш да. 1971—1975 шерашка халкъа боахам дегІабоалабара йолча КПСС XXIV съезда Директивашта тІа белгалдаьккхад кхачан продукци 33—35 процент дегІайоалае езнига. Цу юкъе къахьегама оасарле 30—33 процент лакхъерга. Пятилетка чаккхоалаш 1975 шера [illegible] дулх, [illegible] йола субпродукташ 24 эзар тонн кургал, колбасни изделеш [illegible] тонн, шурий продукци [illegible] эзар тонн, дулхдаьтта 1800 тонн, шекара - песок 13600 тонн, [illegible] 180 миллион банка, [illegible] изделеш 72 эзар тонн, кондитерски изделеш 4800 тонн, макаронни изделеш — 4500 тонн, иштта кхы [illegible] а. 1975 шера еррига арахеца кхачан продукци 1970 шера арахецаш хинначул 24,6 процент дегІайоагІаргья, а хІара шера юкъара лаьрхІача 8,5 процент.

«Грозвино» производственно-совхозни объединене, «Консерплодоовощ» объединене совхозаша 1975 шера чуэцаргья 136 эзар тонн комсаш, сеши комараш — 23 эзар тонн, бьцадаараш — 72,5 эзар тонн.

Укх пятилеткагІа Валарга тІа хьал а я болх бе йолайолийтаргья шурий завод, Знаменске — чьагІара завод, Грозне — чьагІарахконьячни завод, МалгІобике — молзавод, махкар завод, реконструкци ергья маьхк ача комбината, йий доаккхача завода, молкомбината. Дийнахьа бусы 68 тонн маьхк арахецаш йола завод хьалъергья Грозне. Реконструкци а йолаергья консервни заводашка, кхычахьа.

Республика кхачан промышленноста партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да беррига болхлой оарцагІа а баккхе кхоачамбоацараш цІенде дІадахар. Бизза пайда эца беза чура резерваш, производстве юкъейахьа еза дикагІйола опыта Іалманен техникен карагІдьйерешн. Цунца цхьана пачхьалкхен къахьегама оасарле, лоалургйа арахецача продукцега дІадодар. Цхьадаш къовсам лоаттабе беза арахецача продукце ассортимент шорьярах, кхачан дикал лакхъярах.

З. АХМАДОВ,
КПСС Нохч - ГІалгІай обкома отдела, кхачан промышленноста, торгова отдела заведующий.

Декхарех лоархlабу

[illegible] шоллагІча шера план [illegible] хьалха кхоачаш а еш СССР 50 шу дизара совгІат кийчду Грозненски [illegible] ача комбината коллективо. Укх шера соаза арахийцачул 90 эзар [illegible] маьха дукхагІа продукци арахеца. 20 тонн хьоар кходе, пачхьалкхена 3 эзар сом пайда бергбола 15 рационализаторски предложенеш производствана юкъеяхьа, планагІа лаьрхІачул совгІа пачхьалкхена 10 эзар сом пайде бе лош хеппад цо. Пятилетка шоллагІча шера хьалхара ши бутт чаккхбалаш латт.

Фу дьед цу юкъагІа? Продукцена реализаци яра дІабахача бетта плани дикка тІехкхоачаш а еш, планагІа лаьрхІачул совгІа реализаци [illegible] 11 эзар сома маьхка - булочни изделенашта.

Къахьегама оасарле планагІа лаьрхІачул 3,9 процент лакхъеннай. Комбината болхлоша тІагІертта къовсам лоаттабу арахецача продукцега дІабода мах лохбара. Цудухьа пачхьалкхена кходен ши эзар сом.

Планал совгІа продукцена реализаци ярах, шоай торонех бизза пайда эцарах дІабахача цхьаь бетта пачхьалкхена планал совгІа 4 эзар сом пайда баьб, цора тІаІйнача социалистически декхарех бе безаш хиннар итт эзар сом пайда мара боацача. Кхоадьд 6,5 тонн хьоар.

Советски Союз хьаяь 50 шу дизара вахьадоахача укх шерара [illegible] кхоачашъеча дахара моттиг лелаш Сорочкина Анна Семеновнас кулгалдеча цхьоалагІча нехка болхлоша. Иштта дика къахьег шоллагІча булочни нехка коллектив. Цо планал совгІа 30 тонн булканаш арахийцай.

Я. КОСТОВА.

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXII съезда цІерагІча металлически заводе тохкамаш даь дальнад укх шера эгтара хьалхарча 300 эзар киловатт низ болаш йолча турбинале. ПланагІа лаьрхІачул ши кІира хьалха кийчъяй «[illegible]», Костромской ГРЭС-а лаьрхІа я из.

СУРТА ТІА: тохкама стенда тІа латта Костромской ГРЭС-а лаьрхІа 300 эзар киловатт низ бола турбина.

П. ФЕДОТОВА сурт,
ТАСС фотохроника.

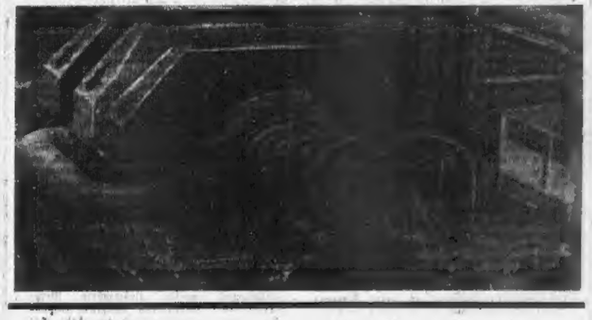

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БОЛХ ТОАБАРА...

Коллектива къахьегама вахаре тайп-тайпара проблемаши вІашагІа а доаккхий а гІулакхаш нисъетале везаш хийсалу. Царех эггара хьалхагІа производствана чакхьадаргІала, цунна чІоагІагІа эшаш дола хІама хьа а лаьна хий тергама кІал лоттаде езаш партийни организаце. Из иштта ца хилча юхьвалла хайра ниэ ца еша гІулакх ца тІехьаьлийтача йоккха проблема а хиле кІоарт.

Тха нефтебазе а яр цу тайпара проблема. Тха болх кІезиг-хьакха а ледарло хилийтача атта доккха хулаш дале тарлуш, чІоагІа бехктохкама ба. Ерригa Назарен район нефтепродукташ Іалашъе оаш я тха коллектив. ХьалхагІа-м хукха хала а хиннадаш ухказа болх бе. ТІаpa вьлча кІезига яр районе тха ховкъостал эшаргдоlа предприятеш организацеш. ХІана боахамаш дегІадьхкал. Районa совхозашка машенаш тІаьта кхыйола техника йоацаш ях бІаь гаргга тракторaш я оаха тохача язагоца болх беш. Цунга хьежжа пухкагІа бе беза тха болх. Хьалха саина мукъа минотам тилац, бІарчача дийнахь тІагІертта къахьега дезаш хул. Пхьан юкъа йишьеннар тхона производстве эстетика, вешта вьлча бакха моттиг хоза лостам болаш, дика кийчьа вІаштІехьаьйхача хулийтилга хьалхагІа тхоай партийни собранешка кхы-ча лецалца хуваш мара оаха, коммунистaша а, хьаданар ши гІулакх. Хьа мел тха коммуниста цу хьакье тхоах беки баккхаза дІайодаьар. Цу тІа белара юкхе а укх тха предприяти, вІалла из дешe а нах дукха хулаш моттиг а яр.

Тхоайла хага а дьлина цІеннадерта эстетика гІулакх чакхдаккха лаьрхІай оаха. ВІашера массехк собрани яр оаха цу дешa кетаяь. Хьалха хиндача собране цу хьакъе коммуниста еза, поручене иштта кхоачашъер дийлар цул тІехьа хиннача аргІанарча собране. Шийна тІалнала гІулакх кхоачаш ца даьр бехктохкаме оаар.

Ха хІа мо йоза эстетика бакхалонаш гучаюха йоллахар. Цадаш тІахьожам беш яр цу гІулакха лаьрхІа оаха вІашагІъелла комиссе. ХІара кІира цхьазза хьожаш чакхйоалл из тха массайолча производственни участкашка.

ХІана болхлошта, а ерригача коллектива дІахайнад партийни организаце из гІулакх ший тергама цІалдара ца даллийтар мел вешаш хиннад. Оаха эстетика иштта лелаш хьажа кхыча предприятешкара нах уж тхо болча тхона из дика хет, доккхал дуцох. Заправе еча, дезерветараш латтача, вешта аьлча, къахьегаш сог мел вола моттиг лостам болаш хийчъай, бІарга вІьдача басаршца, зизашца хозъяй.

Лякача эстетика наьха балхацара безам совбоахилга хайнад тхона хІана. Из балхах долош дикка айоннай къахьегама оасарле, производственни хьекхамаш. Укх пятилетка хьалхарча шера коллектива деница къахьегама рапорт ер [illegible]: товарни продукци йоккхара шера план 1084 эзар тонн йолча ехкар 1209 эзар тонн я. ЦІена пайда план 52100 сом, хьахиннар — 55100 сом да.

Дукхха тІехкхоачашъяьй укх шера шин беттара задании а. Продукци йоккхара задани 111,4 процент, кхоачашъяьр — 117 процент, социалистически декхарий цаІ пункт яц кхоачаш ца ёш.

Дукха ха йоацаш хиннача КПСС райкома бюро заседани хилар города предприятеша юкъе йолаеннача яхье итогаш еш. Хьалхале тхога я. ТІаьта КПСС райкомей райисполкомей карара кара тела Ше байрахх ехнай тхона.

Эстетика гІулакх дукхьа зиэаш догІарахи хоза басараш хьакхарахи доалаш дац. Цунца юкъ оаха наьха технически творчество: гонахьа цІена, хоза, сапаргІйта хилча дега дукхагІа хоІам хул. Тха коммунистага Вариев Мухарбекага оаш пох лаьца хайтар дойа. Из шуга аргда: «Эстетика сапаргІйте лу сага, производстве къайлеташ дикагІа, шерагІа бІаргалйт».

Дукха ха йоацаш цо енача шин рецпредложене дикка айяьй наьха къахьегама оасарле. Кхоаъа онхагІа Іойсассаль доал тхо нефтепродукташ хьаш тхоаш долча ена вагонни цистернаш. Цо енача предложенех полиэтиленан таро [illegible] а хеттаж хІатеж ваха шоферашта нигрол, бензин, даьтта, кхыйола нефтепродукташ.

Эстетика вІаштІехьйоаккхача дукха къахьег коммуниста: отставкерча подполковника тха инструктора Овчинников Иван Андреевича, заправщика Альмуранов Султана, кхыча.

Производственни эстетикех кхы дІахо де хІама доацаш тхо дисача саина хетачу цхьабараш. Шортта да уІла е. хьале хІама. Цу гІулакха оаргаІйоах оаха хІана тхоай коллектив.

О. АГАСИЕВ,
Назрановача нефтебаза парторганизаце секретарь.

Ший болх безаш хилча

Цхьан дийнахь «Грознефть» объединене Старогрозненски автотранспортни контора эксплуатаце начальникага Проскурин Виктор Николаевичата телефон текар «Старогрознефть» НГДУ гІишлой-монтажни управлене начальника Балахонов Борис Михайловича «ЗИЛ-130» яха № 18—18 йола самосвал яйтар дехаш.

— Фу бе да шона из саина йола самосвал аз шоашта кІтача,— аьлар Виктор Николаевича. Цхьабаьда ко яхачо ралье ешар гІишлой - монтажни управлене начальник. Цул тІехьагІа дежурни диспетчера задание елар цо цу СМУ шофер Дохшукаев хьожаеикха.

Цхьа бахьан доалаш дацар из. Массехк ди хьалха цига хиннавар Дохшукаев Аламат. Цудухьа вовзар из гІишлошъерашта. Дика болх бечa шофера чІоагІа раьза бар уж.

Дохшукаев Аламата портрет хьаьтеха доал Старогрозненски автотранспортни контора сийлен Доска тІа.

Итт шу совгІа да Старогрозненски автотранспортни конторе из болх бе вена. Бурувкеттараштa, мехкадаьттаоштa, гІишлошъераштa мухь дІа-юкъа кхухьаш вар из. Шийна тІадилла гІулакх массаза а тешаме кхоачашдора цо.

Транспортни контора автоколонна начальника Столяров Павел Дмитриевичи хуш: «Аламат бокъонца вола шофер ва. ЛертІа доал цу ший чашена».

Дукхачa шерашка иштта къахьегача коммунистически къахьегама ударника ший бехкагІа хьовзам хилийтаа балхе тІа. «Авари йоаца болх бу шофера яха шоллагІча степена значок еннай цунна. 1970 шера цунна елар «За трудовую доблесть» яха Ленински юбилейни медаль.

Шофера болх дукха безабалийтаб цо вІаьштІоалча рег вешийна а. Хlана уж бергигаш водительаш ба. АламатаІ вІамагІйоллаІ, Іадсахам шоллагІча класса водитель ва. Гаьнарча буроbойнита гІулакх деш ва из. Юкъера воша шофера говзал а Іомаьь ГАИ автоинспектор ва.

СССР 50 шу дузаче дикка къахьегама совгІат кийчдара социалистически яхье баьнача автотранспортникашта юкъе хьалха а латташ ший вовкъостанта хьонхам телаш ва Дохшукаев Аламат.

А. ТИЩЕНКО.

МЕХАНИЗАТОРИЙ КЪАХЬЕГАМАХ МАХ ТЕЛАЧАРА КЕРДАДАРАШ

КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о белгалдаьккхад, социальни юрта боахам дегІабоалабеча дакъа толамаш дикка доккхача дакъе чоалхане техника ІомаьчІа механизаторий доккхача эскаро хьинаре къахьегар бахьан долаш дакъа хилар. Колхозни совхозни производстве юкъмоттигерча лоархІаме а хинна дІаэттан механизатор.

Механизаторски кадраш дІахо юрта боахаме дІачІоагІъялийтар дукъа КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС № 222 а йолаш 1971 шера 14 апреле шоаш баьча сошам тІа белгалдаьд цу болхлой къахьегама хьалаш тоадара чакхдаха деза гІулакхаш.

1972 шера 1 январе денз керда лакхагІйола тарифни ставкаш оттаьй трактористашта - машинисташта:

Разрядаш:	I	II	III	IV	V	VI
повременщикашта	3—36	3—78	4—28	4—78	5—38	6—06
сдельщикашта	3—64	4—09	4—60	5—18	5—82	6—55

Тарифни ставкаш 16—20 процент лакхъеннай керттерча IV-чеи V-чеи разрядашта. Тарифни ставкаш лакхъерна цхьана эргаянккха тоаьй механизированни балхий тарификаци а. 1972 шерага кхаччалца хиннача тарификацегІа къахьегамах тийнача махкага дикадача кІезигагІа гІойле болча хьалашка бар гусенични тракторашт тІа болх бу трактористаш. ХІаьта хІана механизированни болхлошта керда тарификаци кІоагІъяьй, иза болча гусенични тракторашна кхоачашкеча балхашта лакхагІйола разрядаш а оттаеш.

1972 шера 1 июле денз цу боахаме специальностегІа болх баьча стажах кхы тІа а тела ахчаш лакхдаьд трактористашта - машинисташта (цу дакъе трактории, тракторно - полеводчески комплексни бригадай бригадираш болаш болх беча трактористашта-машинисташта). Кхы тІа а телаш доа уж ахчаш шера яйдеча алапех укх боараме тел цу боахаме хадданза болх баьча трактористашта-машинисташта: 3 шерагара 5 шерага кхаччалца — 8 процент, 5 шерагара 10 шерага кхаччалца — 10 процент, 10 шерагара 15 шерага кхаччалца — 13 процент, 15 шерал тІех болх баьрашта — 16 процент.

Кхы тІа а телаш доал-уж ахчаш шера цхьайза тех. Механизированни балхаш деш болча трактористашта - машинисташта болх ца беш латтарах мах тела оттадаьд. Из мах тергба трактористий - машинистий бехкагІа доацаш бІарчача смене латтанза да боалаш ойца латтарах а хІаьто иштта кхыча балхаш тІа оарех пайда эца вІаштІехьа ца доалаш хилча а. Латтанза ца боалаш сайла латтарах тела мах повременщикаш болча трактористашта - машинисташта оттаьча III разряда тарифни ставкех ах тел 1971 шера 1 июле денз.

Цу боахаме хадданза болх баьча стажагІа хьежжа хІара шера кхы тІа а ахча а хьожалеш отпускаш тела оттадаьд трактористашта - машинисташта.

Уж хьготаш тел берригача трактористашта - машинисташта (цу дакъе трактории, тракторно-полеводчески, комплексни бригадай бригадираш, бригадирий помощникаш, мастераш - наладчикаш болаш болх беча трактористашта-машинисташта а).

Кхы тІа а отпускаш тел пайдаш болх баь стаж 3 шерал тІех хулг — цул хІахорча хІара шерах цхьацца балха ди. кхьабекъа 6 балха дакал тІех йоацаш.

Цахаддаш болх баь стаж хилара кхы тІа а тела оттаь отпуск СССР Министрий Совета сошамаца къалие оттаьча отпускел совгІа я.

Кхы тІа а телаш йола уж отпускаш эца бокъо лум йолча балха стажа юкъе лоархІаргья 1968 шера 1 январе денз бола баь ха.

Хоаш да трактористашта-машинисташта телача отпуский кІоахал маІача наха 18 балха дин кхаллаха 24 балха дин оттаяьлга. Цу тайпара, 1968 шера 1 январе денз боахаме бола беча трактористамашиниста бокъо я 1972 шера аргІанарча къахьегама отпуске водаш хилча 20 балха ди отпуска, хІаьта тракториста - машиниста кхоалагІа — 26 балха ди.

Хийцай трактористашта - машинисташта къоаналла пенсеш хьежадара порядок. Колхозашка, совхозашка юрта боахаме кхыча предприятешка балхаш даьча механизаторашта 20 шерал кІезигагІа боацаш бола баьча маІача нахадр 15 шерал кІезигагІа боацаш болх баьча кхалнахаш пенсеш къожале йиш я царни дой трактористаш-машинисташ болаш вІаштта болх баьча моллагІча 5 шера беттагІа юкъерча алапех.

Къоаналла телаш дола пенсеш лархІарв дий кучцамаш укх тайпара да: Беррига болхлошта гІулакхерча вахац пенсеш лоархІ, нагахьа сарна царна дой, пенсе деха тІабехалехьарча тІехьарча 10 шерах вІаштта бола баьча моллагІча 5 шера хІара бетта юкъера пайдаь алапи лоархІаш а, тІехьарча 12 бетта болх беш хІара бетта юкъера пайдаь алапи лоархІаш. Пенси деха тІабахале хьалхагІа дІадахача 10 шерашка хоаддаь ха яц трактористашта - машинисташта къоаналла пенси лархІара.

Керда балха эттача моттиге вахарe дукаддения белгталара материальни холомаш хьалхашка утташ хилар тергал а деш, совхозаштен пачхьалкхен юрта боахама кхыча предприятештен мукъе бенаб СССР Герашшарча Низашкара запасе а бахийта, боахамашка механизаторша болаш балха бахача маха боахам баллара цкъара III разряда 3 бетта повременни тарифни ставкаш массел пособи тела, уж расходаш боахама гІулакхашта дІатІа а йоллаш. Юхалургдоацаш цкъара телача цу пособе ахча 826 сом кургдa. Цу пхьан хинна 3 шерал кІезигагІча хана бола баьн лайна лайна (юрта бола баьнах а хиннаш) е къахьегама дисциплина талхарах балхара дІавалара дувзадена къахьегама гІулакхаш сацийтав вола механизатор декхаркІа ва цо дІайина пособе юхадала.

Къона механизаторашна боахамашка чІоагІбаллаштара боахама лоархІаме хургда пачхьалкхерча хьалашка юрта профессионально-технически училищаш йостеьхачул тІахьагІа колхозашкеи совхозашкеи балха баьхкача механизаторашта эскаре тІеман гІулакх де болха ва 2 шера тІехьаьккхар.

Совхозаштен пачхьалкхен юрта боахама кхыча предприятештен мукъе бенаб № 410 йолча 1967 шерарча 10 маерча СССР Министрий Совета сошама 7 пунктага хьежжа механизаторашта чуІе шенош хьадде телаш дола кредит 35 процентага кхаччалца экономически стимулированне фондашкарча ахчан чотах дІатекха, нагахь сарна цу боахаме шоай специальностегІа 5 шерал кІезигагІа йоацача хана пар болх баьбален производстве хьалха латташ уж бален.

Кредиташ дІатекхара кезаме порядок шоай механизатораштa утташ йиш а колхозашка.

Квалификаци лакхъярца механизаторий безам дукхагІа хилийтар, техникех пайда дикагІа эцара из ца телийтари дукъа трактористий - машинистий тарифни сеткагІа мах телаш долча механизированни балхаш тІа яйдеча алапех совгІа кхы тІа а мах тел классностах: I класс йолча тракториста - машиниста — 20 процент, II класс йолчоа — 10 процент.

Говраца-хара, боахама, ремонтни балхаш деш болча трактористий - машинистий къахьегамах тракторастий - машинистий тарифни сетка II разряда (шоллагІча группа) ставкагІа мах тел, нагахьа сана кхачашбеча балха тарифни ставка цу разряда тарифни ставка доагІа яц. Классностах кхы тІа а телаш дола ахча цу тайпара балхаш деш болча трактористашта - машинисташта телаш.

Цу боахаме массела а лелаеча балха нормаш 10 процент лохъяь балха нормаш тракторех тІа, комбайнаш тІа, чоалханеча юртбоахама машенаш тІа балха болча кхалнаха - механизатораштa.

Профессионально - технически

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ—МАССАНЕНА

ИШТТА КЪАХЬЕГ БУРУВДЕТТАРАША

Январь бетта эттара чІогІагІа шелал эттача хана со кхйсвелар Карабулакски бурувтохара балхий управленерча № 1003 йолча Аллханчуртски буровой.

Дукха хало лайнай оаха ахки дуьц буровой начальника Михайлов Степан Игнатьевича. Из иштта да а да. Бурувтохача хана, промывка е проработка еча хана аттагІа хетар тхона, хІана аьлча циркулирующи лоабата мархкало хьахьокхар скважина болх беш йолга.

Цхьабакъда, бурильни инструмент Іочуйохийтача хана е из хьалхьарайоаккхача хана къаьстта дукха халонаш нийслора. Цу хана кІезига а мело йича инструмент гІораль дІалаца тарлора.

Ши шу хьалха бурувтоха болабеннчо бригадера бурувдеттараш цу скважинана. ХІанз скважинана тохаш дола бурув 5206 метр кІоаргденнад. Цу тайпара кІоарга бурув Карабулакски бурувтохара балхий управлене эттара хьалха техад. Иштта дика болх беча бригадах, гвардейски я оал. Из тамаш а яц.

БархІлагІча пятилеткагІа С. Михайлов керте латтача бригада 16665 метр бурувтехар, пленегІа тоха дезаш хиннар 15620 метр мара доацача, е тха управлене эттара дукхагІа. Цу юкъагІа дукха балхаш дир бригада: кхаь тохкама скважинана бурувтехар, иштта бурув техар Карабулакерча эксплуатационни скважинана. Цул тІехьагІа хІанз шу бурувтохача скважинана тохаш дола бурув 3940 метр кІоаргдалийтар.

ИйслагІча пятилетка план тха управлене бригадашта юкъе эттара хьалха кхоачашйир цо.

Уж къахьегама толамаш цар болх лерттІа вІаштІехьбаккхарах, техникех лерттІа пайда эцарах хьахиннад. Масала, цар болх бир «Уралмаш-4Э» яхача буровой установкаца, «У8-4» яхача насосаца Грозненски ремонтно - механически завода конструкцех кийчъеча 4 метр лакхал долча постамента тІа вІашагІъеллай буровой оборудовани. Лоабата мархкал кийчбеча, юкъейихьар тха управлене конструкцех кийчъяь гидромешалкаш, мархкал кегабу машенаш, металлически желобни системаш. Спуско - подъемни операцешта механизаци автоматизаци яра пайда ийбар МСП яхача буровой механизмех.

Технически проектагІа № 1003 йола скважина хьалъеча хана цунна 5600 метр бурувтоха лерхІар, изаял кІоарга бурув техар лоацча мелашка мехкдьттен газий хьажара. 1970 шера турбини хьсане бурувдийттар цига. Юхьанна лоабата мархкала утяжелитель тохаиар, углещелочни реагентаца обработка яра ецар. Скважиний пенаш бурильни турбаш дІатІалетаргйоацаш мархкалах мехкдьтта хромпик еттар. Цо дикагІа тоабир мархкал. Кхьча бригадаша а пайда ийбир цу опытах. ХІанз массайолча бригадашка кийчбеча мархкалах хромпик етт.

2840 метр ІокІоаргдаллалца турбини способаца техар бурув. Цул тІехьагІа роторни способах бурув тоха доладир. Цига кхаь шарошечни цхьа шарошечний остаца бурувдийттар. Иштта къахьегар бахьан долаш геолого-технически наряда тІа белгалдаьккхача тайпара бурувтоха вІаштІехьдаьлар. Хоаш мархкалара, желобашка бурильни инструмент дІалаьцача йоккха аьара хила тарлу, из дІаккхара дукха къахьега а деза. Из па хилийтара дукха методаш я. Бригада творчески дукха хьахийгар желобашка хилийтара. Желобаш хургья аьлла хийттача моттигашка, тха управлене эттара хьалха, пайда эца болабир тайп-тайпарча бурильни инструментех.

Скважинана тохаш дола бурув 2373 метр кІоаргденнача тІехьагІа марбата мархкалах гемтит тохар. Из дир мархкал бошна бахийтара. Цул совгІа мархкалах [illegible] мехкдьтта, графит, хромпик. Скважинана тоха бурув 3940 метр кІоаргденначул тІехьагІа углещелочни реагентах обработка е йолийр лоабата мархкало.

Скважинана бурувтохынга сиккдара, бурувтохача дІабода мах лохбара, кІоарга бурувтохача йоккха опыт йолаш шо хиларга хьежжа бригада хийцар скважина конструкци. Карабулакски бурувтохара балхий управлене инженерно - технически болхлоша, буровой начальникаца С. Михайловца цхьана скважинана кондуктор йоацаш бурув тоха лаьрхІар. «Грознефть» объединене кулгалхоша новаторий предложени могайир. 3600 метр бурув кІоаргдаллалца йолча хана скважине кондуктор Іочуяхийтанзар бурувдеттараша. Из бахьан долаш пачхьалкхеша 49 эзар сом пайда хиаар. Цу тайпара мероприятеш кхы а дукха чиллъяр бурувдеттараша. Из бахьан долаш 4500 метр турбаш, дукха цемент, кхьйола материалаш хлоьйй.

Бригада шийна [illegible] кьатта дехкар толамаш кхоачашдиъд. Технически проектагІа лаьрхІечул лакхагІа хиннад мехкдьтта доалла тІоршан. Цудухьа 5206 метр бурув из техкише (тоха дезаш хиннар 5600 метр йолча) дІахо бурув из тохаш совхьар. Цу бригада бехкагІа дене я хьошан хилар бурувтохача хана. Дукха моттигаш нийсъелар бурильни турбаш, цемент, кхьйола материалаш йоадаш болх сица хийтам. Дале е уж халоаш из е пачхьалкхен пайда кхачъе а вІаштІехьдаьлар бригада. Бурувтохарга дІабода мах лохбир, цига дІайолха материалаш кІагрех 1970 — 71 шерашка пачхьалкхена кхадир 130 эзар сом.

Бригада хІара дийнахь уж [illegible] бурувтохарга дІа [illegible] хоалаш. Бурув болалуча хана бригада хІаьу хозрасчетни керта. Из кхоачашлара хІара денна тІаьхьхьий доаттабу. Цо торо хулийт доаш дола осташ, электроэнерги, оаухалаш, тайп-тайпара материалаш моллийн пайда ца эцаш йиса резерваш малегІаш йийи хера. Планировани экономически стимулировани кердача системагІа болх беш я бригада. Шийна еша задани ханал хьалха из кхоачашйича бригадана бокхха пайда боал. Масала, скважинана ханал хьалха бурувтоха йистенларах бригадана премина хьошадир 6,6 эзар сом.

Уж къахьегама толамаш доахача белгальъаьнна дика къахьегаш я бурувдеттараш И. Черепов, В. Цымбалов, А. Ларюшкин, В. Мусатов, кхьбараш керте латта снейнц.

А. БАКАЛЮК,
Карабулакски бурувтохара балхий управлене зонакагІйоаза инженер.

«УРАЛМАША» МАРКА ТІАЙОЛАШ

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС корр.). Керда агрегат вІашагІъеллаъ хьнаь Второв Борис керте латта Уралмашa слесарий бригада. Из химический заводагІа хьаь мал бола смеситель. Сахьате йолеу цунга 250 кубометр минеральни удобренеш — зІаьхалица хиннача цу тайпарча агрегатнечул шозза совгІа дукхагІа Б. Второва бригада смеситель вІашагІъеллай хана ах буит хьалагІа.

Уж шера уралмашцерахь кийчъергья шоага диллача хьакагІа хиннача оборудовани тІех йола иттал шерда агрегатъаш машенаш. Заводе хьаь йолаьй 15 километрга кхаччалца кІоарга бурув тоха скважинаш аха бош курлийтаргйола установкаш.

ТРАНСПОРТА МАТЕМАТИКА

ХІара шера иттал миллиона кубометраш совгІа гІул, эйгІа, тІо дІа-хьа кхуш Молдова. Цу тайпара гІнаций материалаш дІаюха кхехьара гІойленагІа йола схема оттавай Молдове кІаннай Академий математики Институтан вычислительни центран [illegible]. Мульта дІа-юхе кеппара планировани еча математически моделаш юкъейоаллара йиш хулийтарга транспортага дІаодар дима хІамгда. Математический рекомендаци тІанийай автотранспортни кьигран организацешна.

(ТАСС корр.).
Кишинев.

БОВЗА ХЬЕ ВАХА МОХК

«Нохч-ГІалгІайче гІолла», В. И. Рыжкова ва цу путеводителя редактор. Цу книжка кІиаьмстан дергдо Нохч-ГІалгІайчен Іалама гамаш йовза.

А. Б. Виноградовс яздийнар «[illegible]» книжка тІера довзарга довзаргда хьалха еІаша довзош ца хиина хьалне пачалтеннаш.

«Нохч-ГІалгІай АССР. Физико-экономико - географически характеристикаш. Из эшаш а сел довзаргда е доло юкъана дийшочо хоаргда вай республика малагІча пайдаенча бохалаш, минеральни источникаш йІельий а, довзаргда Іалама хьалеш, Іалама эконом дейла безаш, хІаьта иштта юхь ца [illegible] дегІабоалабара хьоаш.

Уж книжко а шинна дийшочох йовзарьа вай Нохч-ГІалгІайче.

А. МИРСИЕВНИЧЕНКО.

Цунна тара хила гІерт

Ткаченко Раиса Герасимовна дика йовзаш я «Нефтегазпромавтоматика» СКВБ опытни заводе. Цо цига къахьега 23 шу да. Йоккха опытни лакха говзаш я цун. Раиса Герасимовнас тоаю электронни аппаратура. Из болх беш йолча электронно - монтажни участке дикагІа йола радиомонтажницей еригача заводе дикагІа болча белхлоеш лоархІаш я нов. Ткаченко.

Раиса Герасимовнайн цун ковкъестийн гонзача кулгаша хьаль радиоаппаратура вай республике а мехка дукхахча моттигашка а дика йовзаш я. Из оаш мехкдьтта чакхдоахачан мехкдьттахимически заводий, мехкдьттен газ йоахачен бурув тохара управленейн балхашта автоматизаци яра.

Заводе хьахкарчарца коммунистически къахьегама ударник аха сийлех цІи енарех я коммунист нов. Ткаченко. Цунна елар Ленински юбилейни медаль.

Из хьалхара дешна пачхахьалкхен совгІат даш нов. Ткаченкона. БархІлагІа пятилетка ханна хьалха кхоачалтеяча доккхий дика гІулакхаш карагІдулларах Раиса Герасимовнайна еннай «Знак почета» аха орден.

Дукха белхара дІабулача нехах лиьаш яц нов. Ткаченко. ХІаьта цо хІана цо йолча болх бу 23 шу да (цох цо дика хьалхагІа). Шийна тІахьало гІулакх цІенахкоачашду цо, хьахаца Іаиерза, бозаме я Раиса Герасимовна. Цун хьакар шийна дайзача, организаторски талант гучаьлча участка начальника 20 саг чуваьІача радиомонтажникий бригада кулгалде хьажаю нов. Ткаченко. Цунга доал кхаьчачул тІехьагІа бригада гІулакхаш тоаделар, плановни заданеш декхарац кхоачашде хьакар коллектив. Бригада болхлоша мехкдьттахонтех бурувдеттаранех эша электронни аппаратура хьаш. Шоаш хкоачашдер бехктохкаме декхар долга хоаш йолча цо. Ткаченкос эттара хьалха бригада болх дика вІаштІехьбаьккхаб. Де дезар хьалхагІе а фуд а хайа, цул тІехьагІа болхлой бoагІ-боагІаче дІанийсбу цо. ХалагІа дар из ду бригадира. Коллективно а хІарале къаьсткъаьста а социалистически декхараш тІанийцад бригада болхлоша Хам-ханцахьа баьча балха итогаш я, тІаккха уж итогаш дІайовзийт массанена а. Къахьегама дисциплина телхаелга цІендаь дІадаьккха. Лоацца аьлча, шийн нормах ла лоархІаеш саг ваш коммунистически къахьегама сийлех цІи лелаеча коллективе. Цудухьа производствени задани даим тІехкхоачашдеш бригада.

Дика производственница хилара тарра дика общественница а я Ткаченко Раиса Герасимовна. ХІаьта из а цеха профсоюзни комитета член.

Х. БАЛАЕВ.

СУРТА ТІА: Р. Г. Ткаченко.
Е. ПЛИЕВА сурт.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Ачхой-Мартанa районе «Лермонтовский» совхоза кхоалагІча отделене ферме дукха ба хьъанла къахьега болхлой, цІи хеза кхи. Уж ба планагІа 1860 килограмм шяккха еача хІара-кхоаба латтагара 2240 совгІа килограмм шура ыккха доаркаш Азимова Роза, Гириханова Бирлент, цаІ юкъера я ца доаллийташ, дІаийна буш юкъера лаьрхІача 660 грамм шуре тІа а кхачийташ Іаьсий лелаьдер Арсанова Арубика. Цхьабакъда, цу ферма хьадьегамхой гІулакхаш дувйаш кхьча тайпара ца аьча дергдаш.

Деррига дой-хьогІ ферме болхлой коллективага деррига йиш дІалуш къахьегийтара?

ДІадахача шера ферме гІолла планагІа 1850 килограмм, социалистически декхарегІа 1950 килограмм яккха еача хІара латтагара юкъера лаьрхІича 1964 килограмм шура лыкхар доаркаш. Цхьабакъда, цунца цхьана, кхоачашъяйар ферме гІолла шура яьхарен из пачхьалкхенга йоккарен шера план. ПланагІа 320,9 тонн яккха еза хиннача 476,3 тонн мара шура яккханзар, хІаьта пачхьалкхенга еххар 400,5 тонн мара хилаш дар, план 444 тонн йолча.

Цу кхоачамбоацара бальан дар. ферме доаллак кІезига, планага хьежжа ца хилар! ДІадаха 1971 шу доллаш 257 етта 16 шинарш дар ферме. Шу чакхдоалаш 220 етт мара биснадар, шинарех цаІ дисадар.

Къьмачария меттел къоца дераш юкъе а доаладеш 1971 шера доахана Іуа тоалдара база йоаш хилар.

1970 шера доахана Іуа тоалдара лаьрхІа-малавеш 130 шинкар дар боахане. Декхачул тІехьагІа деттача доахана Іуд тоалдара кхоалагІча отделене ферме юхадоаладергдоалаш мей бетта йкъагІча отделене ферме дІадигар уж. Боахама юкъера специализаци яра даьдар из гІулакх. Совхоза специалистатна лаьрхІар дика дар, цхьабакъда къалиххр гІайгІане дар. Кхьхоа специалистаца теркалдамаш йиъатІа ферма бруцалл йолга. Деррига шинараш цомогаш хилар. Из бахьан долаш лаьр дІахьахача шера кхоалагІа отделени деттача доахана Іуд тоалдара йолча резервех.

Резерва юхаметтаоттара кхача боалламашкара 192 864 сом а лакна 20] шинар эца доаш хиларбоахан. ХІаьта кьмачахьара а ашараш, шоай доалаш доахара ерригга торонаш йолаш я совхоз. Эшар фуд — йолча резервех бале пайда эцар.

Геттара шийла да ухк шерара Іа. ХІаьта хала тІахкьаьча мара гучадалеш кхоачамбоацараш. Цудухьа къаьстта хІанз гучадуъа хьайбай продуктивность локкьешдола бахьанаш. Къаьстта дукха кхоачамбоацараш да доекъарда дувзадена. Доакъар Іилашдеш транспорт тоъаш яц аьнна теркам тІабахнтанзар из Іаа замалахь хьайбаш чуcоцадергдоача моттигашк гаргагІа, хьатІадара. Цудухьа зІайа халача хьалиццйа хьатІахкхахьа деваш ба хьайбаш леладераш доакъер. Цул совгІа фермашкара гаьна латта ю лорада хала да. Цудухьа хьалха доакъер цхьан шерак ах шерал тоъаргда яхаш дувцаш хиннадале, хІанз хаттар хкьча тайпара уттъ—тоъаргдий-хьогІ] из доахан чуcоцадаь лоаттадеш?

Лоацца аьлча уж деррига кхоачамбоацараш дІадахар — хьайбай продукци лакхьяра, цунга дІададар лоаддара йоккха резерв я.

Лакха социалистически декхараш тІанийад ухк шера ферма къахьегамхоша. Цхьабакъда цхьадолча декхарашта хьежача, уж кхоачашде из тоъаргйий хьогІ] аьнна хет. Масала, е 1972 шу чакхдоалаш детташ долча доахана Іуд 430 Іаттага лаьрхІа хілабде декхар тІанийцад ферма къахьегамхоша. Цунца цхьана 625 тонн лакхьада еза йоакхаргйола шура а. ХІаьта малагІа резерв я ферме доахана Іул шоал долиядале?

Хьалха вай белгалдаьккхача тайпара ухк шера цхьоалагІча шинаре 220 етт мера болар ферма. Цул совгІа шин шу даьнна шоэттъьен, ахьа шу даьнна кхоаттъье Іаьсийн совхозо ийца 201 шинари да. Доахан а, шинарш а, Іаьсий а лаьрхІача — 821 хьайба. Деттача доахана юкъера детта пайдана доаца цхьадараш хьа а хьоастадь дулла лаьрхІа дІаденнад, хІаьта из бола дІадо а дІахьоргболаш ба. ИІщача шинарех бугІе дигараш а 93 мера дар. Цудухьа хІанзе а гуш да, доахана Іуд доккхадара ферма болхлоша къаьстта чІогІа къахьега дезилга.

Цу масело хьатойт боахама кулгалхоша шоай торонаш меттаща пайда ца эцалга.

1970 шерца нийсаьча дика тоаденнад ферма гІулакхаш. Лакхьенцай хьайбаш леладерий балха опыт, къахьегама оасарде, чІогІаьенний царна юкъера бартцхьоагІо. Цунца цхьана дукха тороаш я совхоза кулгалхой кхоалагІча отделене ферма совхозе, районе меттел республике а дикагІа йолча фермий мугІарашка яккха. Эшар фуд? Материални база чІогІ я хьайбай продукци яккхара, цунга дІадодар лохдара, болхлой къахьегама оасарде лакхъяра резерваш лахар, йолчарех баоа пайда эцар.

М. ХАМАТХАНОВ.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГІА НАРА НОМЕР

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргІанара йоалагІа номер араьннай. Из дІайолалу КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе П. Разинкова язьяьча «Идеологически балха лоархІаме участок» яхача статьяна.

«ЛоархІаме даташ» яхача рубрикана дІа я КПСС обкома Іилман дешара заведенешка отдела заведующа, экономически Іилмай кандидата Р. Тимошенкос «Советай мехка сий дола къахьегамхой» аха корта а болаш Деррига дуненах йхавахьа Денна — 8 марта хетаь статья.

ХьатІаотташ латт бІаьстан хІашкара балхаш ду ха Республика колхозий совхозий механизатораша цу гІулакха аьча кийчонах. «Сельхозтехника» объединене предприятей балхах дувцаш я «Техника тІехдика кийчъе» аьнка цу объедниене председателя И. Ахмерсова кийчъяь материал.

Е. Малова кхьача «Къахьега керттерчох» яхача корреспонденце тІа дуьц Грозненски химкомбината ремонтно - механически цеха участка болхлошка агитатора В. Масленникова чакхдаьккхача беседах.

Блокнота тІа дІахо а дувцаш да балача наха юкъе беча массово - политически балхах. Из гІулакх хІанз шоаш дІадоладарах дувц укхаза КПСС Советски райкома секретара З. Такаева.

Дунен халкъашта юкъерча гІулакхех лаьца я «Африка—барта кхьоагІон вІоагІлуча наьха тІа» яха Ю. Алимова статья.

Юртарча къахьегамхошта юртбоахама темах дола кинофильмаш гойтанга вІаштІехьдаккха могаду «Агитатора блокнота».

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

СССР 50 шу дузача денна кийленна накъабахараш СССР профсоюзий XV съезда къахьегама совгІат кийчдараш чІоагІа къовсам лоаттабу Грознерча станце тепловозникаша, вагонникаша, движенцаша, путейцаша, составтаща. Ухк шера январь бетта цар кийч а нь дІакхийтар 120 совгІа беза мухь тІабола поезд. Царца планагІа лаьрхІачул совгІа дІа-юха бихьай 60 эзар тонн халкъа боахама мухь. Кхы тІа а хьинар хІдении къахьег цар февраль бетта. Дукхьаа шин декадагІа дІахийтай беза мухь тІабола 120 поезд, хІаьта царна планагІа совгІа дІа-юха бихьа халкъа боахама мухь 60 эзар тонн я.

Къаьстта дика къахьегаш ва тепловоза машинист Борцоев Владимир. Ухк бетта цо иха поездаца планал совгІа дІа-юха бихьай 4 эзар тонн мухь. Бакха-дика рейс йир ухк [illegible] Назаров Владимира. Цо заданел совгІа цу рейсагІа дІайихьар 1708 тонн мухь.

Ловзъостащта хьоклам а телаш къахьег ухк шера осмотрщика Богомолов Анатоле, составтела Тараторкин Ивана, башмачника Кочетков Дмитре, слесара Цоцаев Шарас, кхы дукхачар а.

Г. АНЮХОВ.

НАХА ЭША ТОВАРАШ—ДУКХАГІА

«Торо» оайтай цебоатци фабрика коллективо январь бетта планал совгІа араяйнай 6 эзар гарга сома мехка продукци. Керда техника технологи производствана юкъейоаккхарах, къахьегам Іилман харда тІа вІаштІехьбаккхарах, чурча торонех бизза пайда эцарах къахьегама оасарде лакхъяра задани 6,7 процент тІехкхоачашьнай, хІара болхлочун алапи 4,5 процент лакхдаьннад. Иштта [illegible] цебоатци цеха коллектив февраль бетта а. Хьалхарча шин декада задани тІехкхоачашъе цо, планал совгІа араяйнай шийтта эзар сома мехка тайп-тайпара продукци.

Продукци дукхае дешен хилар кхоачамбоаца наха болхлоша. Цар еррига шоай тоардий лергатІахьхай доагор, электроэнерги, кхьйола материалаш кхоара. Масала, ухк шера цар кхоадаьд 210 тонн доагор, 18 эзар гарга киловате - сахьат электроэнерги, дукха кхьйола материалаш.

Дукха белхлой ба цу цехо хІалзлохьа пятилетка шоалагІча шера хьалхарча шин бетта задани толамца кхоачашъяь. Царех ба отделочницаш нах, Шайкова, Чучуланга, Бондаренко, кхьберш а.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) отделочницаш А. Шайкова, Б. Чучулаева, О. Бондаренко.
М. Пашаев сурт.

училищаш е курсаш йистеьхачен механизированни балхаш деш болчей, хІаьта иштта юртара профессионально-технически училищаш е курсаш йистеьхача а трактораш, юртбоахамеи мелиоративни машенаш тоалра балхаш деш болча а къонача трактористашта - машинисташта лохагІа йола, цхьабакъда, шоай кхетама болх бе йолабеннача хьалхарча цхьа бетта 40 процентал лохагІа йоацеш дІахорча кхаь бетта 20 процентал лохагІа йоацеш балха нормаш уттаю.

Трактораш тІа шин сменагІа болх беча хана воккхагІволча тракториста-машиниста, нагахьа санна цо цун сменщиком шоашта тІачІоагІъьйа трактораца смежни балха йормаш кхоачашъьяле, сменагІа доагІача алапех 10 процент кхы тІа а лу.

Трактораши юртбоахама машенаши шоай метта лоамаккрахк нарах пайда дика эцарахи трактористей юртбоахама машенаштеи ремонт яра нормацка лаьрхІача боараме кходаьча ахчах 40 процент тел трактористашта-машинисташта, нагахьа санна шоашта тІачІоагІаьча машенаща шоашта оттаь балхий шера объем цар кхоачашъьяле. Кердача тракторашта машенаштеи эксплуатаци еш хилча уж ахчаш хьалхарча шерашкие ах дакъех хІаьта 80 процентал тІех амортизаци хиннача йолча тракторашта машенаштеи эксплуатаци еш хилча — цаІ-ах дакъен тел.

Прицепщик воагІаш долча балхаш тІа прицепщик а воацаш трактора тІа болх барах а хІаьта иштта нормагІа лаьрхІа доаца агрегатера шоллагІа балхаш цу цхьан хана кхоачашдарах а трактористашта - машинисташта кхы тІа а лу сдельни болх баь дайккхача алапех 20 процент, нагахьа санна иштта шоллагІа деш дола балхаш кхерамален техника правилаш могийташ а балхаш дика чаккхдоахилга Іалашдеш а дале.

Ялаташ цхьатарра чуэца доладеннача хьалхарча деношка, цхьабакъда 10 денал тІехьа ца доалийташ, ялаташ чуйина далар къаьстта боккхача лоархІама хилар теркал а деш, шоаха деча балхий нормаш кхоачашъеш болча трактористий - машинистий къахьегамах тела мах ухк боараме ба:

— ялаташ, ялатабобови культураш, ялатийнен силосан лаьрхІа хьажкІаш, ганараш, кортолаш, фу дакха дІайийна бьцаш чуэцара балхаш деш болча трактористашта - машинисташта 60 процент лакхьаьча расценкагІа;

— кхы тайпа культураш чуэцаш доакъараш кийдеш болча трактористашта - машинисташта 30 процент лакхьаьча расценкагІа;

— вокх юкедача (10 денал совгІча) деношка, цхьабакъда, цо дойташ ялаташ чуйна дака дезача къаллача хана, трактористий-машинистий къахьегамах тела мах ухк боараме оттабу;

— ялаташ ялатабобови культураш, ялатийнен силосан лаьрхІа хьажкІаш, ганараш, кортолаш, фу дакха дІайийна бьцаш чуэцара балхаш деш болча трактористашта - машинисташта 30 процент лакхьаьча расценкагІа;

— кхы тайпа культураш чуэцара балхаш деш болча трактористашта - машинисташта 15 процент лакхьаьча расценкагІа.

ХІара шера тІайоаеча социалистически хьежжа ухк тайпара натуральни йоагІараш ю:

ялаташ, ялатабобови культураш, цхьа дІайийча дукхача меттеша бьций фу даккха а силоса лаьрхІа а дІайийна культураш чуэцача балхаш болча трактористашта - машинисташта боахаме дикех на йойташ чуэца оттаь аьзоиш норма кхоачашъярах 3 центнер ялат лу (ших боацаш).

Комбайнаш агрегатий воккхалошта ялат лу трактора тІа болх беш волча тракториста-машиниста комбайна тІа болх волча тракториста-машиниста ела оттадьчох 80 процент, комбайнера помощникаи шоферий хІаранена 70 процент, копнильщика — 50 процент.

Жаткаш тІа балхаш деча трактористашта - машинисташта цхьатарра ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча 5 дийнахь хІара гектара тІара ялат цІена хьекха кисаргІа Іодилларах 0,5 килограмм, горох хьакхарах 1,5 килограмм.

Совхозий директораште мукъа бениаб оттадьча пачхахьалкхен закупочни маьхех шера цхьан болхлочоа лоархІаш 6 центнерага кхачаьца трактористашка машинисташка (цар безам бале) царна доагІача алапе чотех ялат доха.

Мехкдаьтта продукташ дІаэлийтара технически бахьань оттаь кормаш юкъейоалаьча совхозашкен пачхахьалкхен юрта боахаме кийча предприятеши доагоре машендаьттех кходарах премеш телга а доагІачул совгІа уж дІаэхийтарах материальни бехктохламе совлга а [illegible].

ДІаэхийтара оттаьча нормел совгІа доагори машендаьттай кходарах, нагахьа санна агротехника дІаделххача тайпара тракторха балхаш дика даьдале, премеш ухк боараме тел: тракториста-машиниста — цо кходаьча доагорен машендаьттайн мехьах 35 процент; тракторно - полеводчески (трактории, комплексни) бригада бригадира — бригада кходаьча доагорен машендаьттайн мехьах — 7 процент, бригадира помощника — 3 процент, мастера наладчика — 5 процент, доагор чудуттачоа — 3 процент.

Доагори машендаьтташи болхлой бехкагІа доагІачул совгІа дІаэхийтарах оацаду: трактористагара - машинистагара — цо совнагІа дІадахийтача доагорен машендаьттайн мехьах 50 процент; тракторно - полеводчески (трактории, комплексни) бригада бригадирагІара — 10 процент, бригадира помощникагІара — 5 процент, доагор чудуттачунгара — 5 процент.

Нагахьа санна доагори машендаьтташи совнагІа дІаэхийтар механизаторий бехкагІа хинадеце (хаттан во хилар, ялат Іодийхар, кхьдараш), оттаьча нормашца нийсаьча 30 процентага кхаччалца дар боахама кулгалхоша тІера дІадоаккх;

Оттаьча нормех 30 процентал совгІа дола доагІачул дукхагІа дІаэхийта доагори машендаьтташи лакхе латтача организаце тІера дІадаккха йиш я боахама кулгалхо, керттера специалист, бригадир юкъе а волаш боахама комиссе отта а нь акт цунга хьалчуэца.

Доагор кходарах тела премеш телгеи доагІачул совгІа из дІаэхийтарах алапецара ахча сецадолгеи хІара квартал дІа массаза деш да. Нагахьа санна дІалхача кварталашка совнагІа дІадаьхийта дима доагори машендаьттаци дизза е цхьадолча даькъе тІехьа тІайоагІача кварталашка юхаметтаоттадой, перерасчет ю кьалхагІа сецадаь хинна ахчаш юхаметтаоттадаьча доагорагни машендаьтташкех хьежжа юха а луш.

Къаьстта механизаторашта оттаьча къахьегамах мах телара цу ерригача условейл совгІа, къахьегамах мах телара юкъарче положенийца хьежжа царна тел:

— лоархІамегІара юртбоахама балхаш шоай ханнахьен дикех кхоачашдарах кхы тІа а луш бола мах. Кхы тІа а бола оттабьа мах дІатал балхий хІара тайпа чакх массаза доал, уж балхаш кхоачашдарах хадаьча алапена няйсса.

— цхьан сага кхы тІа а телаш болча мехьа деррига ахча цхьан сезоне бетта, хІаьта кух токхоча культураш тІа — цхьан беттах ах беттан сдельно болх беш дахьккхача ахчал дукхагІа хила йиш яц.

Кхы тІа, а телаш болча мехьа хьадда боарамаш сдельно болх баь даьккхача алапеца проценташ доллаш нийсаьа боарамаш дукхьал боахаме уттаду;

Юртбоахама продукци яккхара шера план 20 процентал совгІа хІара процент кхоачаш массаза ю бригаде (звене) юртбоахама балхаш даьх даьккхача алапех 1,25 процент ахча а из план хІара процент тІехкхоачаш массаза ю цу алапех 1 процент ахча а;

— продукци яккхарах расчет яра хьалхагІа хинна порадок лелаеча совхозаша яьккхача продукцех мах тел тарифни ставка 125 проценташа лаьрхІача расценкех;

— продукци яккхара план тІехкхоачашьярах планал совгІа яьккхача продукце маьхах 20 процент, ялатийнен силосан лаьрхІа хьажкІаш якарах 30 процентага кхаччалца премий тел. Е цу премена меттел, тІехкхоачашъьяча плана хІара процентах бригада (звено) болхлочо шера даьккхача алапех 1 процента боараме премий;

— продукци яккхарга дІадодар кІезгдарах е из яккхарга дІабода мах планагІачул дукхагІа лохбарах кходаьча ахчах 25 процент премий. Премей деррига ахча шера цхьан болхлочо 5 бетта эпача алапел тІех хила йиш яц;

— пачхахьалкхена дІеешача ганарий цхьан центнерах кхы тІа а тела мах — 70 капик;

— ухк тІехкхьарча 4—6 шера цхьан гектара тІара боахаме шера юкъера лаьрхІача кхебеча хуга, берца юкъерча хьувкъамал лакхагІа хьувкъам яхебарах шера юкъера лаьрхІача цу шерашка гулдаьча деррига алетех 25 процентагара 50 процентага кхоачаш.

Продукци (рис, бериц, ганараш) яккхарах болхлоше кхы тІа а тела беррига мах царех хІара культура юртбоахама балхаш кхоачашдарах бригаде шера даьккхача алапе 60 процентал тІех хила йиш яц.

Боахамий специалистий, кулгалхой декхар да механизаторашта лаьрхІа еррига условеш йизагІа кхоачашъяра да доагІар дар. Уж кхоачашъяро механизаторски кадраш колхозашкеи совхозашкеи чІоагІъяра хиланза дергдоаца хьалай хулийт, къахьегама хьалане тоаьеги производствах хьахиннача юкъара материальни безам совбоаккхилен Іалашдергда. Цунах латт керте XXIV съезда Директивашка белгалдаь юрта боахам дегІабоалабара декхараш толаме кхоачашдергдахьарах бола темаш.

О. ЮНЕЕВА,
Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама министерства къахьегам вІаштІехьбаккхареи алапеи отдела начальник.

М-С. ПЛИЕВ

СО ВОВЗИЙ ХЬОНА?

ДУВЦАР

— Со вовзий хьона? Вовзаций? Ца вовзе бехк боккхалга а яц. Іа аха Дика хьоних а вац, цо-м иехь вовза. Къонах хила-м сона тохьала шеращ эш хІанзчуа тІехьаrІа а. Вешта са дацнанас-м, дика къонах шерац дукха хиларх хилац, гІулакхашка хьажжехул, боах. Бакъвуш хила а мег из. Дукха ма бий хаана къона бояланче шой шІерац дІахьаийта турвалаца, Масала, Нурадилов Ханпаша, Матросов Александр, Космодемьянская Зоя, кхы а дукха. Со-м хьоца хьовшал тоха ма воллаарий, хІаьта а икхье тІоала сайдар дуви.

Лоацца аьнча са цІи Нийсхо я. Я-те, Нийсхо. Из цІи сайх тиллар со се ва. Аз-м сай юшех а тиллац цІи Харцо, аьнна. Харцо, аьнна кхайкача барт бет сога дах-нанас. Дукхалув аьнна цІи тиллай аз йох а. Боккъалдар аьнча кхыкхе цІи тилла дагадехад сона йиехе: «Цоге мІарга» аьнна. Э, хьоца, из мел говза я ховре. МоллагІа дуйка хІама эшаш, с барзкъа хоалонца моттиг нийслой, ше яхдар-м дайтаргав далегеи вамеген. КІалйисача пачега доакх оерц.

— Аз сай пенси дІадургда шоаша, хьашал йиІега, — оал тІаккха нане. Цо из аьнча ца ийцача боалий вожаш, Со дагавоагІаш-м саг вац. Нане а йоах:

— Из тІаьхк ца, мичча беса хийлача а хІама дац. Йиїнг хоза йола еза.

— Хоза лела еза! Хоза лела еза! — аьнна аз эгІаз а вахa, — дІаиз а хоза лела йиїача, ходиь шу дахача мишта лелае еза шун из? ІажешІка дог эттача паноган хула «Буддога» санна, из е йолалургьа шоана, шийка делар оаш хьа ца кийача цхьацца кхиловзарг уттае. «Буддога» тха классе дена вагІа кІаьнк ва.

— Іе санийта, — йоах сога нане, нане аьнча е Дукхалуве, — са хьол йокхкагІа я. — Харцо йокхкагІа яле а тхо цхьан классе-м да йешаш. Цул совгІа со кхеташ а дац тха вожкагІа хилІамагІалн, шола дахь ма дий тхо. Вакъдар аьлча сол кІезига лаккхагІа-м я из дегІа.

— Вочча сага йицар сих аттан, — йоах нане, — хьо во хилар хе хьох лаьар.

— ТІаккха-м, — аз а нанега, — вай йоккхача юрта саг вац хьона тика чу латтача МутІалибал дикагІа, ма ва дІалаха тІаьгар а долаш, хьажа-ябакх шиссея корта и болаш. Сай тика чура хІама эцла вена саг кІсаяг-дукха Іеха ца вича, бийсанна аьб кхетац сона, оал цо. Яьсса шуташ дІайла даха бер-м дайтаргдац кепигаш ца социдеш. Со гоама а ма шийца хьала у мо. Согахьа хьа ца хьежа хьаккхий муцІарга хьежаргвар из. Бахьан фуд аьад Іе? Сога массаза а кийса къаьста агна хул. Цо, къаьста вича дац, аьнча ма оал, шортта да сога, сом хьада Іа, ад, доаткъош берайтта кепиг шкалургда хьона. МутІалий хьовшича-м вавена топ тоха вича сан.

Хьотга вахн тика тІа кхача, ше озаш, дола дахьтта «дархк» аьнна тараза ІотІатехад МутІалиба. ТІаккха тараза тІара Іодаьнкха урсаца кусоя дІа а ходадаь юха а «дархк» аьнна ІотІатехад. ТІаккха тІера хьалъийнача нане:

— Укхал дахь йов цІи! — аьнна лостадаь «дархк» аьнна дахьтта тараза тІа ІотІа а теха. — ІотІа ца а детташ лертІа хьоссаер! — аьнад МутІалибага. Цул этгар дикагІа йола метод а из «Дархк» ахле ІотІа а тие, тараз меттадаьехь тІера хье а кийе цо дІалу моллагІа ше озаш дола товар эшачунга...

Со дуаха лекхар-м ца мича дар. Нани а-кх Харцо сол йоккхагІа я, яхар. Нани, аьнча а Дукхалув. Из цо яхаш хила пеж а мичий кхы хІама эцаш. Урокаш е Іо ма хайитте аргда хьона, сога:

— Урокаш тхьовреньа е шарпах Іобувса ха хилча ца а еш.

Цуи фу де деза? Школера чу ма енге цІагІаре уй а дале, ма гІолла пуа а хьежа, дика шийна хІама дуъ. ЦІагІа дикагІдар дуташ а дуаргдац на а. ТІаккха урокаш е йолалу. Отлечнийца дахьре хургьа хьона, хІара шийна ишта шиё ур урокий а йовкхо еш хилча. Сога-м школера чу а кІалле куре тІа мел вола кІаьнк ма кулий футболах ловза хьамале, яхаш кхайкаш. Цхьаза хІама даа ца кхуаш маьккла кІегІаиг бе а еле ма воций со-м футболах ловза. Хlама дуаш а мишта вогІарга арІ-аргІе, шийка уж найар тІа а отабан? Хьа е шу сога духьи:

— Тхо школера чудахьхкан, оал хІама а Диа урокаш яхь-м кухий ха ма йий, хьо мича хийнпав хІанзалца, яхаш.

— Фу деш лийнав? Фу деш лийнав? — оал аз, — гІайбартой ахлашна дуаш-молаш вахгІав. Черкий суваашна гаймаш! (тха нанена дукха деза денаш да уж). ГІогІ, ахле белалу са новкъостий. ТІаккха шоайла бІарга хьаже «тапп» ахле соаш. Хов царна, сона мух йоагІе шоашна со воагІаргвоацилга. Ший мах боалаш хила еза, йоах наме а саг. Цхьан дийнахьа сога ишта мух а епа, школера чувеча деза нанена новкъостал деш вахьлар со коартолаш дІае. Вешта нанена эшача хана-м аз массаза а ма дой новкъостал. Бакъда, шу хана-м могаш йоацаш метта а илла нани гІетта дукха ха а яцар. Цул совгІа нанас, шу бешах хулг ма тохалахь, хьайна цамоттащехь ца] деш а яьлле цамогий хулаш Іаьдал да хьа, ахьнадар. Цкъаза шоашка ма де аьнар шоаш деш мода дуяш сакка ма хеталой хьона бокхкийча паха.

— Даьлахь ма дика кІаьни дицназ са варг, — йоахар гІалъкхача нане, наме аьнча а Дукхалуве. Со-м цуйна [illegible] а ма воалларий. Сенка юа хоартолаш шийга ма е аьнча? ХІаьта цуйна хетар со шийна геттара раьза а хиниа гІо деш воаллаш сайна. Со-м сай новкъосташта сов эгІазвахьа ма воалларий.

— Папас нанена гІо делахь, аьнкад- сога, пул совгІа ма бургаеах ловзалга дита а аьнкад, аьна оалаш а бийна.

— ХІана, е галечура яраш дІайийча чугІоргда вай, — яхаш нанин сон доахкаш бахкиа хьайттар са новкъостий. Хьа ше а, е вейг а доашит боабеларий хьана уж коартолаш дІае.

— КІоагаш во доах Іа, — яхаш сона Іоттараш а йора.

— Даьллахьий, ма дика бераш е да. Шо-м бакъаллола болалой ма дий! — аьнна, кхача нане ахьа гали дахьаш кхоаза коартолаш ера-кх дІае. ХІахІ, аьнна хийтар сона, берана лелаьер-м шоай валел ма дий, тІаккха укхо фу леладу? Ше леладер геттара нийса хетар нанена. Бераш шоайла а, чубизаргахь лостайа маьмкиеа а хьежа ма даьллингехь ма кхийтарий со-м цане леладечо уж раьзе боацигах. Дале а коартолаш дІайийна дахьар тхо.

— ХІа-хІе, массаза а мишта даьар-их шо, — йоахар нане новртоиаш дІайийна а дахьна. футболах ловза тхо доххаш, — дика бераш-м дахьр да.

МУЗЕЙ ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Грозненски № 13 йолча школе В. И. Ленина музей хьайийллай. Бахьча бера ханах, вахарахи болзахи, дезалах, cоратниек—революционерех йІаьхий фотоматериал гулъвай. Иштта музее сахь чу латтача истола тІа уллача бешцара бос болча кІадах йоахк В. И. Ленина сурт тІадола значокаш 60 гаргга я уж. Хоза кийчъьача сийрдача помещение чуваьнначун бІарг тІаотт зала юкхе В. И. Ленина портрет тІадолаш латтача исторически бронзенка. Дешархоша шоай култашца кийчъьай дахчах модель. Музей вІашагІйоллаш лаккерта классерча дешархоша методически новкъостал дир истори хьехаш йолча Соболь Софья Захаровнас.

Х. АРШМАТОВ.

БЕЛОРУССКИ ССР. 10 шу да «Белоруськалий» комбинате эгара хьалхарча рудоуправлене болх бу. Лалла хьахнинай шоллагІа а кхоалагІа а. Карара шу белгалдаьнад йиъалагІа калийна гигант хьахиларца. Керда рудоуправлене комбинате эгара йоккхагІа хургья. Цул расчетни из — шера 3,5 миллион тонн удобрени. ТІехьагІа 5 миллион тоннага дІакхоачабе лерз] из.

Гигант хьалъоттаргйолча меттиге хІанз сиклеина лаа тІешлонгьара бэлхаш. 4-ча рудоуправление хьалхарча эргІа ший продукци 1972 шера лургья.

СУРТА ТІА: 4-гІа рудоуправлене хьалхе йолаьча моттиге.

ТАСС фотохроника.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

КІАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Укх деношка Башкирски АССР г. Салавате чакхдаьлар Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара йола ший лоІамагІа кІалтохаргах лІтара йола кхувш боагІарашта юкъера яхьаш. Воккха толам бахьккар Европах дуйнан чемпион волча Хасиинков Салмана. Дошо медаль яьккхар цо. Вай командана юкъерча спортсменашка Джамалдинов Завлахзана, Шамхалов Тимура бора мехалаш яьхар.

• • •

Химиккий Дворецо спортивни зале чакхдаьнна Къилбаседа Кавказа машенпахкъа хьалхахара моттиг яккхара йола ший лоІамагІа кІалтохерах латача спортсменашта юкъера яхьаш. Яхьаша дакъа лоацаш Нохч-ГІалгІай, Дагестански, Къилбаседа ХІирий автономни республикай, Краснодарски края кхоатакъа спортсменвар. Вай командаерча спортсменаша Темирсултанова, Сулейманова, Курбанова хьалхаре моттигаш яьхар.

Общекомандни хьалхара моттиг Къилбаседа - ХІирийчоь спортсменаша яьккхар, шоллагІа моттиг вайн Дагестанска АССР-ан командаша яьккхар.

Г. Воронеже чакхдаьнна Российска Федераце шахматах хьалхара моттиг яккхара йола ахфинальни яхьаш. Цу яхьашка дика толамаш даьккхар СССР спорта мастер волча грозненски шахматиста В. Дорошкевича. Хьалхара моттиг сиъаш волча иэзнеса юкъе ва из. Цо дакъа лоацаргда РСФСР хьалхара моттиг яккхара йолча финальни яхьашка.

• • •

Чакхдаьнна Къилбаседа Кавказа машенпахкъа Грозненски отделене шахматисташта юкъера шахматни чемпионат. Хьалхара моттиг яьккхар шоллагІа разряд йолча Шмойлов Олега. Цхьайттанех итт очко яьккхар цо. ШоллагІа моттиг яьккхар грозненски отделене дІадахача шера хиначе чемпиона Белоусов Валере. Цуна 8,5 очко я. Цу шинне а кхоачанъяй спорта мастерала кандидата цІи яккхара норметиа.

ДинагІа болча шахматистаща дакъа лоацаргда март бетта г. Дона тІарча Ростове хургйолча Къилбаседа Кавказе машенпахкъе хьалхара моттиг яккхара хургйолча яхьашка.

ВОЛЕЙБОЛ

Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара йолча «А» классе шоллагІча группе чакхйоагІаче волейболни командай шоллагІа тур чакхдьннай г. Гомеле. Вай республика «Автомобилист» командица шоллагІча туре ялхнех кхо очко яьккхай. Вай волейболисташа котало яьккхай «Молдовагара» (Кишинев), «Соколосагара» (Каунас), «Буревестникагара» (Тбилиси), хІаьта московски, ленинградски динамовцашеи, Минскерча студентащеи эшабир вай волейболисташ.

ХІанз шу тур чакхдьначул тІехьагІа цхьайттанех ворхІ очко яьккха вай «Автомбилист» командана йиъалагІча моттиге я.

АргІамара кхоалагІа тур март бетта чакхдаргья г. Ташкенте.

ВИРА ЦІОГ

КХЕЛ

Шу лоалахо хинна вІаций улаув вахаш. ЭгІарче лоалахочун газа хаддаьза магІарча лоалахочун беша чулелхаш хиннай. Цхьан дийнахь юха а ший беша чуйиккха йоалла газа эккхае дагахьа гІаж хкессай лоалахочо. Чоахае дагахьа ехесса гІаж а кхийтта ког бийнаб газа. Цу тІа гІолла цатоама тІа дахнаd лоалахошта юкъера гІуллакх.

— ХІа-хІа, лоалахо, са газе ког байнар хьо ва. Долче, сона хиниа е хьатакха деза Іа, — аьнад эгІарча лоалахочо магІарчунга.

— Фу дуна Іа, хьаналхи, кхъа дале, вай лоалахой а ма дий, шоалагІа дале, из гІаж а эгІаалов тІехь кхесса а яц. ТІаккха доппача гІуллакхе вайна юкъе цатом баккхе хІана гІерт хьо?

— Іайха сона дахчох ходача хаборна кІаллара вала гІертачох таре хет сона хІанз Іа сайна лоакха гоала зурма. Вай мел эзл саг вахавва цу хабарах кІалхара-м ца воал хьо. Хабар дита а дита газа хьатакхаргахь Іа, къонах, — жоп денна эгІарчо.

— Цу тІа дахьадолаш-м хьо а вац новкъост нийса. Беша чулелхаш хьай газа сона мел дахь ме хьатакха деза Іа аз хьайна газа дІалар деза — аьна юхагІертав магІарвер.

— Мичча тайпара дале а Іа са газа хьалла еза.

— Лургьяш.

— Лургья.

ДІа-юха дувцарах кхы хІама а ца хиниа кхеле денная лоалахоша йош.

Кхеле ваха аьнна вравахьна ер водаш, юртал арахьа вирабарда цхьан ушалашка чу а ела боахка цхьа вах бІаргабайнаб укхаиия. ХІаьта говрбаьрий парма а вайнаш бІарга. Кхайна ер дІатІа а вийха, гІо дудалар Іа тхола аьиа, дийхна цар укхангара. Массане а дехьа а сехьа а байна аьыцай вир а ворда а. ТІаккха кхы шийна хьалаца хІама ца кораьнча укхо ше говра тІа вагІча тайпара цІог а лаьла оаздаьа вир. Сов чІогІа гІертача говрбаьречо вира цІог дахьайхад.

— Вира цІог даккхар доккха зхьда. Іа тхона хьатте довгІар дала деза, — аьнна пхьахкха а дов хьайийнад укханга.

— Оаш сога ахьар йоккха тІехлая е в, аз шоана хІама а дургдац, хІана аьлча оаш оашош хьацийхаеецаре со шоана тІа а вовгІаргвацар е шух вира цІог а доахкхаргдацар ва. Се фу бехк ба?

— Из тхона хац. Тха вира цІог хьадала деза.

Мелла дІа-юха дувцарах кхы гІулакх а ца хинна из дош а кхеле денная. ДІа цхьа ха хьалча шанкхе а дош дувца ай хьатІекхьачад. Кхелахоша хьаттад мишда дов тІахетташ волча къонахчунга:

— Хьадувцал, мишта хиннад, мишта тоссаденнад хьа укх вахац ее довнаш? — ДІадийцна укхо кхелахошка дерригга а, ше ма хиллара.

Кхелахой шоайла дагабийннай. Мискача довхоех ахьаннегара а мекха хІама йоацилга кхетадаьча кхелахоша иштта болама кхел яьй:

— Хаддаьза ковра дІа а ца йоаш укхазна хиинача зенна метта лоалахочун газа укханна хьакхе еза;

— Вира цІог яхкказа а ер безне вац. ХІана аьнча ший новкъа водлачар аккар шоашта новкъостал дайта дІаэийха ма хининаий ер. Долча цІог дегІадала ца леладе вир а укханга дІадуляа.

М. РАШИДОВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 февраль

9.05 — Москвана йола гимнастика. 9.20 — Кердадерем. 9.40 — «Эрсий детако». Ленинградски передача. 10.30— Берашта. «Считалочка». 11.00 — «Унаккlено», Іамаш.популярни программа. 11.30 — Халхерий, республикански фестивала хоадаш беш дола концерт. Киноконцерне передача. 13.30 — «Саги, вагани». Телехроника тьощаради хаттараш жоп ду СССР-а Генеральни прокурора заместителя Панкратова. 13.00 — Халкъий доттагІалъ яха кинофестиваль. Армения йола ворхІ вали. 14.00 — Дунен халкъашта юкъера пановрамка. 14.30 — Эзрина тІа болхлой клиба а. 16.00 — «Кердадар лахаре ина передача «Іозау йоазанчо Смирнова. 16.45 — «Лоамаш хьасташ». Спортизмаша йоала (нохчий меттала). 16.30 — Документальни фильма шинлая. 17.10 — «Телеяу» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 17.30 — Ядерни-математически методашк, вычислительни техникех къэжааклара лерlарт тІа таллье боахаш лелабала тоадара гІуллакхаш. 18.00 — Дунен халкъашта юкъере обозрени (гІалгІай меттала). 18.15 — Киножурнал. 18.30 — Концерт. 19.00 — Шоана, бераш! 19.30 — «Къолал эфире я». Чешекере передача 21.00 — «Хаь». Информацион программа. 21.30 — Кинопанорама. Передача дІахоу кинодраматурга Каплера. 23.00 — Соланзаш хьалхахара йола дунен чемпионат. Швецера передача. 23.40 — Кердадерем. Передачай программа.

27 февраль

9.05 — Берашта йола ІуйрианІарра гимнастика. 9.16 — Кердадерем. 9.30 — Дешаривента. «Гургал беха сахьать». 10.00 — «Музыкальни киоск». 10.30 — Халкъа творчестве ерригсоюзни фестиваль. Киргизски ССР. Фрунзера передача. 12.00 — Берашта фильм. «Вов тажкаста, мІалин» 14-гІа сери. 13.00 — Вай Даьмен чіцаран. Симфонически оркестра концерт. 14.00 — «Десал санна ба» яха художествени телевизиони фильм. 15.10 — Сийрда-цІе яргус. ПоэзигагІа йолча классически домебаІгІарашта йола передача. 16.00 — Борзах йола дунен халкъашта юкъера яхь. Минскера передача. 17.30 — Концерт. 18.00 — Хьалха йолар йоагІе ха. 18.10 — Киноизхьбарзий клуб 19.10 — «КВН». 21.00 — «Хаь». Информационни программа. 21.30 — «Артлото». 22.40 — Соланзаш хоккей хьалхахалара йола дунен чемпионат. Швецера передача. 23.00 — Кердадерем. Передачай программа.

РАДИО

26 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.50 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — «Сердало» газета обзор. 15.15— Передачай программа. 15.20 — Промышленностан тьалхалоттарашта йола концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал. 17.00 — Москва. 18.00 — «Къонах» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала).

27 февраль

6.30 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 8.25 — Шоена дукхаеза эшарaш. Москва 15.15 — Передачай программа. 15.30 — Самукъанерча таттІе тІе» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.45 — Массанехь дика вех ба (эрсий меттала). 15.50 — КІираи дийнахьара эшарий программа (эсий меттала). 16.30 — «Къона ленинцо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала). 19.20 — Илланча метта гІал дикаш бачяарна йола концерт. (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грозне кувшалуш мархаш а йолаш, Іуйрийна цхьоццайолча моттигашка дохк а доаллаш, гІийло мух а хьекаш хи хила а фегара температура республике гІолла 0—5. Грозне 1—3 градус вІоахьа йолаш хила а тарлу. Кхоана лоамех мархаш а йолаш, юкъ-юкъе ехка а ехкаш, хьалхарча ах юкъа гІа лаьгІо лоа а делхаш, цхьалагІча ах юкъагІа цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, хьалда лостан боацаш гІаьххьача чоаргне мух а хьекаш хи хила а фегара температура бийсашка 10—15, хьалхара юкъагІа 4—6, дехошна 3—7 градус шийла йолаш хила а тарлу.

Метеостанция.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Респотребсоюза магазинашка мел эша дукха зажигалкаш из истола тІа доаттаю а кхоа лелаю а хоа хь зажигалкаш. ВІаьда тахьайрг йоалл ноакхахи электрически зажигалкаш, газова проиитейкача гиикашч летаю кухне лелаю зажигалкаш.

Зажигалкаш шийлане, лелаеш атта, томане, ихеране йоацаш я.

Новкъостий вахархой! Республика кооперативни организацей галантерейни бахаленa магазинашка хьовза шоашта зажигалкаш эрна оаш ноакхалаша.

РЕСПОТРЕБСОЮЗ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-61, 364051, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-30-11; болхтоххаша секретара — 3-34-39; партийни вахарах, культурах, промышленностех отделий — 3-42-30; юрта бохкана отделе — 3-42-28; кисьмой отделех бухгалтерех — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/94.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-61 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-39; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/94.

Тахани кхоанеи хурІда

26 ФЕВРАЛЬ

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ 13.00. «Знание» яха кинофестиваль. 17.00. Мехкашта юкъера «вай хаьаре кагирхой болам» яха лекци. «Гость земли в океане» яха кино хьокхаргда. 20.00. Кагиркой салаІара сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА. 17.00. «Эхоадача эстрадни оркестра выступлени.

ПРОСВЕЩЕНЕ ВОЛХЛОЙ ЦІА. 18.00. «Шопена творчество» яха хьашта-ноакхоште кетаь музыкальни лекторий. «Первые шаги в музыке» яха кинофильм хьокхаргда.

А. М. ГОРЬКЕ ЦІЕРАГІАРА КЛУБ. 17.00. «Са хаьара сага» яха устна журнал.

НГНИПЗ КЛУБ. 15.00. «Барт тайнача дешаш» яха кинофестиваль. Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

ПРОЛЕТБАТА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ЦІА. 15.00. Старопромысловски районе пожарни дружиний къоначa доттагІий слет. 18.00. «Япони тахан» яха лекци. Документальни фильм хьокхаргда. 20.00. Кагиркой салаІара сайре.

27 ФЕВРАЛЬ

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. «Ручеек» яха берий кинотеатр. «Доллача хІамаи беьвтокхане волаш вакха» яха кинофестиваль. 13.00. Берий художественни самодеятельноста хьовдар. 14.30. «Бригантина» яха клуб. Граждански тІема доакъашхоша пионерий вІашагІкхетар. 17.00. «Краснодона турпалаш дагайоагІа тхона» яха литературни сайре. 20.00. Кагиркой салаІара сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА. 17.30. «Хьадарий дунен тІа» яха документальни фильмаш хьокхаргда.

ПРОСВЕЩНЕ БОЛХЛОЙ ЦІА. 16.00. Художественни самодеятельноста концерт хьокхаргда Грозненски салаІара ЦІагІа.

А. М. ГОРЬКЕ ЦІЕРАГІАРА КЛУБ. 12.00. «Эрсий живопись» яха берий утренник. 20.00. Кагиркой салаІара сайре.

ПРОЛЕТБАТА ЦІЕРАГІАРА КУЛЬТУРА ЦІА. 20.00. Кагиркой салаІара сайре.

Доазол дехьара

Исторически юбилей

ПРАГА. «Общественни прогресса рубеж», КПСС XXIV-ча съезда решенена маяхкара» аьнна керте а ядаь чехословацки кепайоазоно арахьккхий СССР хьаь 50 шу дизарга еча кийчонах болча КПСС ЦК соцама йоккха наложени. Ерригача общества хьаштеш хІара кьаман дьиштамца гармоничнo лоархІаш йола, дукхкача къаний пачхьалкхех этгара вахара динагІа мегаши эргаьнкха толаьи йоак форма а Социалистически Республикай Союз, яхаш яаду «Руде право» яхача газето. Газето белгалъякхай советски халкъа кхьча социалистически халкъашщара доттегІал - тІагІеттa кхотадаргахь чІоагІдараи шиа эгара дьалхара дехкар лоархІ КПСС яха гоцам тІара моттиг. Советски Союзо хаддаза лораю тайп-тайпара общественни строй йолча пачхьалкхенашца машаре вахара лениниски принципаш, йоах газето.

СССР сийлаь — доккхача юбилейни еш йола кийчо ю КПСС XXIV съезда идейи решенеи викхагІа, белгалдоех «Праца» яхача газето. Цу идеина новкъостал ду дунен социалистически содружество, коммунистически болхлойи болам дІазо а кхотабара, дика влияни ю машари халкъий кхерамзлен чІоагІьяра.

БУДАПЕШТ. Тахан дерригача венгерски газеташа дика йоацкхаш юкъ 50 шу дизарга кийчо ярах йоли КПСС ЦК решени «Непсабадшаг», «Мадьяр хирлап» яхача газеташа белгалдоьх КПСС XXIV-ча съезда идейи решенеи уйлахца цІейна кийчо еш хилар.

Съездо пленуми кхоачашьеш наьха лаккхдениача хьахьегамех политически хьинаро кердача низаца хьахьокх советски обществаа морально - политически цхьоагІо, партин халкъа айкха кхотадепна хилар, мехка дерригача халкъий лоаргІдоака доттагІала векарашке вІашк леладу «Трибуна» газето.

Цу юбилея шІаькха а дІахьокхаргда Советски Союзе къаманаш халкъаши цхьоагІо йолаш Коммунистически партена гонахьа яккха кхотадепна хилар, интернационализм» халкъий доттагІалеи принципашта уж тешаме хилар.

СОФИЯ. Кортмукъача халкъаша творчески цаа боаршабеш дерригдунен историе даьнна ах бІаь шу, деррига дуне цецдоалаш дукхача къаний пачхьалкхено — Советски Союзо геттара йоккхий котаьонаш йоахаш хинна 50 шу да. йоах «Вечерни новини» яхача газето, СССР хьаь 50 шу дизарга кийчо ярах йола КПСС ЦК соцам боашаши хаддаьза дунен Іилмен техникен дІаьхий деча, шоай викалаш этгара къахка космоса къайлашашка кхаьчача гармонична дегІадоагІача къаманаш тоьа хьокхам ба СССР. Советски пачхьалкхе бахьаи долаш кхоачарча дикга бІубенна хаьж дерригга прогрессиви адамаш. Турпалала тамаш а тайта, Советски мехко вай лаамета ІехагІача чумех дІалахар яьккхар, ерригача пачхьалкхенашта хьалхашка сийрда перспективаш хьа а йийлар.

Дерригача болгарски кепайоазоно дика гургболча моттигашка доккхийча аьапашца керте а яьдь арабаьккхаб СССР хьаь 50 шу дизарга кийчо ярах бола КПСС ЦК соцам. «Работническо дело» яхача газето белгалдоах цу юбилейца еш йола еррига кийчо КПСС XXIV-ча съезда решенеша маяхкара еш хилар.

«Земеделско знаме» белгалдоакх, дукхача къемий социалистически пачхьалкхе хьоэц В. И. Ленина ваагІийлоашa сийлахь-доккха гІуллакх.

БЕРЛИН. «Кортамукъача халкъий цхьоагІо доттагІала социализмана кхагІаьийлох эгара доккхагІдарех цаІ да», — иштта керте а ядаь хьалхарча оагІон тІа арахьккхий СЕПГ ЦК органа «Нойес Дойчланд» яхача газето Советски Социалистически Республикий Союз хьаь 50 шу дизарга кийчо яра хьакъехьарча КПСС ЦК соцама йоккха изложени. Газето белгалдоакх Советски Союза халкъаш КПСС-а гонахьа айкха кхотаденна хилар цу документо юха а хьагойташ хилар, кхьча социалистически мехкий халкъашщара цар йоаргІйоаца цхьоагІо.

«Нойес Дойчланда» белгалдоах «ДІахо а дунен социалистически содружество, коммунистически болхлойи болам кхотабара новкъостал деш йолча, дерригача дунен халкъашта юкъерча хьала, машари халкъий кхерамзлен чІоагІъяра дика влияни еш йолча КПСС XXIV-ча съезда идейи решенеш воедействи а еш цу юбилейга кийчо ергхилар.

«Националь — цайтунг», «Дер морген», «Нойе цайт» яхача а кхыдолча а газеташа арахьккхий СССР хьаь 50 шу дизарга кийчо яра хьакъехьарча КПСС ЦК соцама изложени.

Советски Союз дегІаахар къьоста боакха лоархІам болаш да адамий прогресса, яхаш яду «Националь — цайтунга». СССР кортамукъарча халкъий цхьоагІон доттагІали социализмана карагІдаьина эгара доккхагІдола хІама да.

«Дер морген» яхача газето белгалйоакх Советски Союза кортамукъарча халкъий йохаргйоаца цхьоагІо.

Р. НИКСОН—ПЕКИНЕ

НЬЮ-ЙОРК, 23 февраль (ТАСС). Американски кепайоазоно шерра хоам бу самардийнахь пекински халкъа собранеи ЦІагІа президент Р. Никсон Китае хиларна дувзаденна оттанча банкетах. Хоам бу, банкете Чжоу Энь-лаея Р. Никсонеи хьамаьлаш даь хиларах, китайски оагІоно царах «ловзаш» да аьнна хиларах. Кепайоазон тІа белгалдоех, уж къамаьлаш белггалара хьешт долаш хиларах, хІана аьлча царна хІара оагІоно белгалбаьб къайлагІа еш йолча китайско-американски переговорашцара ший.

Китайски американски оагІонаша цхьана къахьегар бахьан долаш, хьехийкадир Чжоу Эньлая, хьаллевлар, юкъера в. поттагІала гІулакхаш леладарга вуташ йола новкІараш. США-ней Китайнеи юкъерча барт вІашагІа ца кхеташ долча дешаша «Китайнеи ВІашагІкхийттача» Штаташтеи новкъарле е этІаш лертІа пачхьалкхен гІулакхаш леладара», аьлар китайски премьера.

Чжоу Энь-лайна жоп луш Р. Никсона хьехкайнадир: «Тахан укхаза вай деш волчо дуна хувца тарлу.» «Вай вІашагІтехад, — белгалдаьккхар президента, — барт вІашагІа ца кхеташ мел долча дешаел дезагІа дола юкъара хьашташ долаш вай хиларов.

Шинне а аьнча къамалий чулоацамо тешал ду, переговорашна дуккарш американо-китайски гІулакхаш хинна Іеш ца хилара. Переговорашка юкъ дунен халкъашта юкъера проблемаш а.

Американски кепайоазоно белгалдоех, халкъа собранеи ЦІагІа шин сахьата хиначча ерригатраша бухэме спутникага гІолле ВІашагІкхийттача Штатий ерригача кертерча телеканонии станцешa хьакхайкаь хилар.

Банкете лаьтта хьал доцшлаш. «Нью-Йорк таймсом» кхьча газеташ белгалдоекх Р. Никсона ший къамаьа «Вашха-дика Америка» яхача маршана цу тІамарех беркал оалаш дІадоладаьи Мао Цзэ-дуна стихаш эшарие чакхдаьккхах хилар. Цхьабакъда, американски кепайоазоно цхьакхалех а язду: «ХІанзерча дерригача дунена бІаргагуш китайски кулгалхоша дег тІара гІийлае шоай бІу хьалхагІа сони Тайланде лоатабечи шоай герзашцарча низашка Вьетнаме дІахо а тІом бийтачи США президента.

Цхьайха газета — «Вашингтон пост» обозревателя Карноу белгалдоеххх, Китае деъаь а вах дІаоттаваьча Мао Цзэ-дуна лаьрххІа дахьале дир США-ней Китайнеи юкъе тІа-тІа дукхагІа барт тоаьга.

ЛОАЦЦА

ВАШИНГТОН. 24. Пентагон дагаец Къулбедьан—Малхбоалех Азе къа ца кхеташ етта бомбаш совцае. Укхаза пресс конференци къамаьл деш обороне министра М. Лэйрда аьлар США-е йо тІехьа тІайоагІеча хана а новкъабелаберба ший тІеша—фекара яхь дунеи цу районе. Лэйрда мийса хІама лаьрхІир Индокитая территоре тІа «В-52» яхача йоккхийча бомбардировщикашца Пентагона бомбаш еттар.

• • •

ВАШИНГТОН, 24. США хьалха санна дукха пах ба бе болх боацаш, хьал товьурr медий аьнна дог доахкага а ца «ДІадалача шера август бетта дІахлайкадьача чрезвычайни гІулакхаша, правительства тешам лора мехка бе болх хилийта. Цхьабакъда, из хиннадар. Январь бетта бе болх боаца пах, официальни даьргІа лагьаьши даьнашка, 5,4 миллион саг вар — вІадахача шера декабрь бетта хиннарал 700 000 дукхагІа.

Официальни статистикас дархІаш бе болх кургашаргэ дог доахкага йоацарги. 1970 шера иштта бола пах 630000 саг вар, хІаьта 1971 шера — 765000.

• • •

ПАРИЖ. 24. Тахан бийсан «В-52» яхача американски бомбардировщикаша кхы а бомбаш йийтар Контума хьалбаседехьа 65 километр йолча Центральни плато районех дехьилитарнизованни зонеи ядача Куангчe провинце районашкех, яхаш хоам бу Франс Пресс агентства сайгонски корреспондента.

СФ05047. Заказ № 1330.